БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Бурят-Монголой ҮНЭН

КПСС-эй Бурят-Монголой обкомой, БМАССР-эй Верховно Соведэй, КПСС-эй Улан-Удын горкомой орган.

№ 167 (7167) ИЮЛИИН 16 СУББОТО 1955 он

Сэн 20 мунгэн.

Социалистическэ промышленностиие саашадань хүгжөөхэ программые амжалтатайгаар бэелүүлхын түлөө оролдохыень КПСС-эй ЦК-гэй Пленум коммунистнууд, комсомолецууд, эрэгтэй, эмэгтэй хүдэлмэришэд, мастернууд, техникүүд, инженернүүд, наукын ажал-ябуулагшад болон албахаагшадые уряална, манай Эхэ ороной баатарлиг хүдэлмэришэн анги, интеллигенци ба бүхы ажалшад Коммунистическэ партиин хүтэлбэреэр промышленностиие ехээр дэбжээжэ, Советскэ гүрэнэй хүсэ шадалые саашадань бэхижүүлхэ хэрэгтэ, манай орон дотор коммунизм байгуулха хэрэгтэ шэнэ нэмэри хэхэ байна гэжэ батаар этигэнэ.

КПСС-эй ээлжээтэ XX съезд зарлаха тухай

КПСС-эй Центральна Комитедэй Пленумэй тогтоол

1. 1956 оной февралиин 14-дэ КПСС-эй ээлжээтэ XX съезд зарлаха.

2. Съездын доро дурсагдагша хэлсэхэ зүйлнүүдые баталха гэбэл:

1) КПСС-эй Центральна Комитедэй тоосоото элидхэл—элидхэлшэ ЦК-гэй Секретарь нүхэр Н. С. Хрущев.

2) КПСС-эй Центральна Шалгалтын Комиссиин тоосоото элидхэл—элидхэлшэ Шалгалтын Комиссиин Түрүүлэгшэ нүхэр П. Г. Москатов.

3) 1956—1960 онуудта СССР-эй арадай ажахые хүгжөөхэ зургаадахи табанжэлэй түсэб тушаа КПСС-эй XX съездын директивэнүүд—элидхэлшэ СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ нүхэр Н. А. Булганин.

4) Партиин центральна органуудые һунгалга.

3. КПСС-эй XX съезддэ түлөөлэлгын доро дурсагдагша нормонуудые тогтоохо: партиин 5.000 гэшүүдһээ шиидхэхы голостой нэгэ делегат, мүн партиин гэшүүдтэ 5.000 кандидадуудһаа зүбшэхэ голостой нэгэ делегат.

4. Партиин Уставай ёһоор партийна XX съездын делегадууд хаамал (нюуса) голосованяар һунгагдаха. РСФСР-эй областной, хизаарнууд болон автономно республикануудай парторганизацинуудһаа делегадууд областной, хизаарай партийна конференцинүүд дээрэ һунгагдаха. Союзна бусад республикануудһаа партиин съезддэ ошохо делегадууд союзна республикануудай компартинуудай ЦК-нуудай үзэмжөөр партийна областной конференцинүүд дээрэ гү, али союзна республикануудай компартинуудай съезднүүд дээрэ һунгагдаха.

Советскэ Армиин, Далайн-Сэрэгэй Флодой, хилэ шадархи частьнуудай, СССР-эй Дотоодын хэрэгүүдэй министерствын дотоодын болон сахюулай сэрэгүүдэй партийна организацинуудтахи коммунистнууд партийна бусад организацинуудтай хамта партиин съездын делегадуудые областной, хизаарай партконференцинүүд дээрэ гү, али союзна республикануудай компартинуудай съезднүүд дээрэ һунгаха байна.

Советскэ Армиин ба Далайн-Сэрэгэй Флодой хилын саана байдаг частьнуудай партийна организацинуудтахи коммунистнууд партиин XX съезддэ делегадуудые сэрэгэй тусхайта соединенинүүдэй партийна конференцинүүд дээрэ һунгаха зэргэтэй.

5. Областной, хизаарай партийна конференцинүүдые болон союзна республикануудай компартинуудай съезднүүдые 1955 оной декабрь соо—1956 оной январиин түрүүшын хахадта үнгэргэхэ.

КПСС-эй ЦК-гэй Секретарь Н. ХРУЩЕВ.

Промышленностиие саашадань дэбжээхэ, техническэ дэбжэлтэ туйлаха, үйлэдбэри эмхидхэлгые һайжаруулха зорилгонууд тухай

Нүхэр Н. А. БУЛГАНИНАЙ элидхэлээр 1955 оной июлиин 11-дэ КПСС-эй ЦК-гэй Пленумэй баталан абаһан тогтоол

I.

Промышленностиин хүдэлмэриин зарим дүнгүүд тухай

Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин XIX съездһээ хойшо үнгэрһэн жэлнүүдтэ социалистическэ промышленность нилээд амжалтануудые туйлаа гэжэ КПСС-эй ЦК-гэй Пленум тэмдэглэнэ. Промышленна үйлэдбэрилгын ниитэ хэмжээгээр табадахи табанжэлэй түсэб 1955 оной майн 1-дэ, тайлбарилан хэлэхэдэ 4 жэл 4 һара соо дүүргэгдэв. Энэ хадаа Советскэ гүрэнэй экономическа хүсэ шадалые бэхижүүлхын түлөө, коммунизм тээшэ манай ороной саашадаа дабшахын түлөө тэмсэлдэ советскэ арадай туйлаһан ехэ илалта мүн.

Арадай бүхы ажахын хүгжэлтын, ажалшадай ажана һайн байдалай хэлбэришэгүй ургалтын, ороной өөрыгөө хамгаалха хүсэ шадалые бүхэжүүлгын үндэһэ һуури бологшо хүндэ промышленность ехэ амжалтануудтай байна. 1950 онтой сасуулжа үзэхэдэ 1955 оной эсэстэ үйлэдбэриин зэбсэг хэрэгсэлнүүдые бүтээн гаргалга 84 процентһээ бага бэшээр ургажа, Советскэ Союзай промышленна бүхы продукциин 70 гаран процентнь болохо байна.

Волга дээрэ—Куйбышев болон Сталинградта,—мүн Сибириин мүрэнүүд дээрэ туйлай ехэ гидроэлектростанцинуудые барилга хадаа дайнай һүүлдэхи үеын ехэ туйлалтанууд гээшэ. Мүнөө орон дотор баригдажа байһан гидроэлектростанцинуудай хүсэниинь 1954 оной эхиндэ ашаглагдажа байһан бүхы гидроэлектростанцинуудай хүсэнһөө турба дахин шахуу ехэ болохо байна.

1955 ондо машинабайгуулгын промышленностиин продукциин ниитэ хэмжээн 1950 онойхитой сасуулхада хоёрһоо үлүү дахин, тиихэдэ 1940 онойхитой сасуулхада 4,6 дахин ехэ болохо байна. Үндэр бүтээсэтэй шэнэ машинануудые, түхеэрэлгэнүүд болон нарин приборнуудые байгуулга ба ашаглан шудалалгада, технологическа түрүү процессүүдые найруулан зохёолго болон нэбтэрүүлгэдэ нилээд амжалтанууд туйлагдаа.

Машинабайгуулгын продукци үйлэдбэрилгын ургалта хадаа промышленностиин тон шухала һалбаринуудтахи—шулуу нүүрһэнэй, металлургическа, нефтяной, ой модоной һалбаринуудтахи, тэрэшэлэн барилга, транспорт болон хүдөө ажахыдахи хүндэ хүшэр ба ажал ехэтэй хүдэлмэринүүдые механизацилгын хэмжээе дээшэлүүлхэ арга боломжо олгоо. 1940 онойхидо орходоо мүнөө үедэ колхозно болон совхозно полинууд дээрэ хоёр дахин олон тракторнууд, таряанай комбайнууд болон хүдөө ажахын бусад машинанууд ажаллажа байна; хүсэн түгэс энэ техникын үндэһэ һуури дээрэ шэнэ ба боро газарнуудые ашаглаха, орооһо таряа, техническэ культуранууд ба малажалай продуктнуудые үйлэдбэрилгэ ехэдхэхэ тушаа зорилгонууд амжалтатайгаар шиидхэгдэжэ байна.

Хүндэ индустриин бүхы хэмжээгээр дэбжэһэнэй үндэһэ һуури дээрэ хүнгэн болон эдеэ хоолой промышленность хүгжэжэ байна. Арадай хэрэглэлэй эд бараануудые үйлэдбэрилгын хэмжээн 1950 ондо 65 процент ехэ болохоор табанжэлэй түсэбөөр хараалагдаһан аад, 1955 ондо 72 процент дээшэлһэн байна.

Һүүлэй жэлнүүдэй үедэ промышленностиин хүдэлмэриин дүнгүүд хадаа хүндэ промышленностиие бүхэлюугаар хүгжөөхэ тушаа манай партиин генеральна хараа шугамай зүб байһыень дахяад лаблан батална. Энэ хараа шугамые хэлбэришэгүйгөөр баримталан ябахадаа, социалистическэ үргэн үйлэдбэрилгэ хэлбэришэгүйгөөр бэелүүлхын тулада хэрэглэлэй зүйлнүүдые үйлэдбэрилгэдэ орходоо үйлэдбэриин зэбсэг хэрэгсэлнүүдые түргэнөөр хүгжөөхэ шухала тухай агуехэ Ленинэй заабаринуудые парти хүтэлбэри болгон ябана.

Арадай ажахын бусад һалбаринуудта орходоо хүндэ индустри саашадаашье түргэнөөр хүгжэхэ ёһотой. Манай орон дотор арадай ажахын бүхы һалбаринуудай саашадаа дэбжэлтые тодорхойлдог хүндэ промышленностиин хүгжэлтын хэмжээнэй [illegible]чээ байха тудам, советскэ арадай таһалгаряагүй ургажа байгаа хэрэглэмжэнүүдые хүсэдөөр хангажа шадахабди, хэрэглэлэй зүйлнүүдые түргэнөөр элбэг дэлбэг болгоод, социализмһаа коммунизмда дамжан оролгые бэелүүлхэбди. Тиихын тулада арадай ажахыда техническэ прогресс таһалдалгүйгөөр бэелүүлхэ, үйлэдбэриин резервнүүдые хүсэдөөр хэрэглэхэ, олониитын творческо үүсхэлые хэлбэришэгүйгөөр дээшэлүүлхэ, тиигэжэ ажалай бүтээсын эрид дээшэлэлтые туйлаха шухала.

II.

Промышленностьда саашанхи техническэ дэбжэлтэ туйлахын түлөө

Эсэгэ оронойнгоо наука болон техникые хүгжөөлгэдэ Коммунистическэ парти ба Советскэ правительство үдэр бүриин анхарал хандуулна. Манай орон дотор промышленностьда, транспортда, барилгада, хүдөө ажахыда техническэ дэбжэлтэ хэлбэришэгүйгөөр бэелүүлэгдэнэ. Автоматикын, телемеханикын, радиотехникын, электроникын шэнэ шэнэ туйлалтанууд үйлэдбэридэ нэбтэрүүлэгдэнэ.

Тиихэтээ хамта промышленностиин хэдэ хэдэн һалбаринуудта наука болон техникын тон шухала туйлалтанууд үйлэдбэридэ удаанаар нэбтэрүүлэгдэнэ, промышленностиин бии байһан резервнүүд муугаар хэрэглэгдэнэ. Үйлэдбэриин процессүүдые механизацилга болон автоматизацилгын хэмжээн промышленностьда, транспортда, барилгада үшөө дутамаг байһаар; тэрэшэлэн үйлэдбэриин түрүү технологиие зохёон найруулха ба шудалан ашаглаха талаар хэдэ хэдэн һалбаринуудта дутагдалнууд бии байһаар.

Арадай ажахыда шэнэ техникые нэбтэрүүлгын хангалтагүй байһанай гол шалтагаанууд юуб гэхэдэ, шэнэ машинанууд, механизмууд, приборнууд болон аппаратурые, шэнэ зүйлэй материалнууд болон түрүү технологиие байгуулха ба шудалха тушаа хүдэлмэринүүдые министрнүүд болон зургаануудай хүтэлбэрилэгшэд һулаар ударидана, промышленностиин хүтэлбэрилхы олон хүдэлмэрилэгшэд һанаа амархан ба дээрэлхүү зан гаргана, тэдэнэр дааһан хэрэгэйнгээ түлөө харюусалгаяа мэдэрхээ болишоно гэжэ КПСС-эй ЦК-гэй Пленум тоолоно. Техникэ хододоо урагшаа дабшажа байха ёһотой, тиигээгүй һаа социалистическэ үйлэдбэри түргэнөөр хүгжэжэ шадахагүй гэһэн партиин заабариие тиимэ хүдэлмэрилэгшэд мартажархина. «Туйлай ехэ техникэтэй, эмхидхэлтэй, журамтай ба эрхим машинануудтай хүн илажа гараха байна... Машинагүй һаа, журамгүй һаа мүнөө үеын общество дотор ажаһуухын аргагүй...» гэжэ агуехэ Ленин һургана.

Зарим министерствонүүд тус тус һалбаринуудта хамаатай научно-шэнжэлэлгын институдуудай ажал-ябуулгыень муугаар хүтэлбэрилнэ. Техникэ хүгжөөлгын гол зорилгонуудые шиидхэлгэдэ научна хүдэлмэрилэгшэдэй анхаралые хандуулнагүй, научно-шэнжэлэлгынгээ талаар дүүргэгдэһэн хүдэлмэринүүдые үйлэдбэридэ хангалтагүйгөөр нэбтэрүүлнэ.

СССР-эй Наукануудай академиин научно-шэнжэлэлгын эмхи зургаанууд, мүн тус тус һалбаринуудта хамаатай научно-шэнжэлэлгын институдууд хоорондоо холбоо барисаагүйгөөр хүдэлмэрилнэ, тиимэһээ үсөөн бэшэ ушарта тэдэнэр өөһэд өөһэдынгөө тематикые дабталсана. Шэнэ техникэ хүгжөөхэ талаар проблемэнүүдые зохёон найруулгада дээдэ һургуулиин научна кадрнуудай ехэ коллектив дутамагаар хабаадуулагдана.

КПСС-эй ЦК-гэй Пленумэй тогтоохонь:

1. Арадай ажахын түсэбэй дүүргэлтые хангахатай хамта үйлэдбэриин техническэ хэмжээе бүхы талаарнь дээшэлүүлгэ хадаа промышленностиин талаар партийна, советскэ болон ажахын организацинуудай тон шухала зорилго мүн гэжэ тоолохо. Үйлэдбэриин процессүүдтэ электрификацилга, комплексно механизацилга ба автоматизацилга бэелүүлжэ, үндэр бүтээсэтэй шэнэ шэнэ станогууд, машинанууд ба аппарадуудые нэбтэрүүлжэ, үйлэдбэриин технологиие хододоо һайжаруулжа, амгалан ажалда атомна энерги хэрэглэжэ, промышленностиин бүхы һалбаринуудта техническэ дэбжэлтые эрид дээшэлүүлгэ хадаа дээрэ дурсагдагша зорилгые шиидхэхэ гол нүхэсэл болохо ёһотой.

2. Үндэр бүтээсэтэй станогуудые, автоматическа лининүүдые, механическаар дархалан-хэблэлгын ба гидравлическа прессүүдые, дархалан дабталгын автомадуудые, шудхалгын түхеэрэлгые, ууралаар хүдэлдэг хүсэтэ турбинанууд болон турбогенераторнуудые, гидротурбинанууд ба гидрогенераторнуудые, хүсэ ехэтэ уурал үгэдэг котёлнуудые, газотурбинна установконууд ба дизельнүүдые, газотурбовозууд, тепловозууд ба электровозуудые, автоматизированнэ прокатна станогуудые, горно түхеэрэлгэ, үйлэдбэриин процессүүдые автоматическаар хинаха ба ударидаха приборнуудые байгуулха тушаа научно-шэнжэлэлтын ба проектно-конструкторска хүдэлмэринүүдые үргэн хэмжээгээр дэлгэрүүлхэ шухала гэжэ тоолохо. Шэнэ техникэ нэбтэрүүлхэ тушаа предприятинууд болон научно-шэнжэлэлгын эмхи зургаануудай хүдэлмэринүүдые финансировалха ба материально-техническэ талаар хангаха ябадал гуримшуулха.

3. Ажаллажа байгаа заводууд болон фабрикануудые техническэ талаар һэльбэн һайжаруулха—хуушарһан түхеэрэлгэнүүдые бүтээсэ ехэтэй шэнэ түхеэрэлгэнүүдээр һэлгэхэ, тэрэшэлэн тогтоогдоһон түхеэрэлгэнүүдые шэнэдхэн һайжаруулха тушаа хэмжээ-ябуулгануудые хараалан зохёохо ба бэелүүлхыень министрнүүдые, зургаануудай хүтэлбэрилэгшэдые, предприятинуудай директорнүүдые уялгалха. Станогуудые байгуулгын, мүн промышленностиин бусад һалбаринуудай заводууд дээрэ станогуудта, машинануудта, мүн урдань эндэ бүтээн гаргагдаһан бусад түхеэрэлгэнүүдтэ шухала зүйлнүүдые, хэрэгсэлнүүд болон агрегадуудые үйлэдбэрилдэг болохо, тиихэдээ эдэ түхеэрэлгэнүүдэй технико-экономическа показательнуудые нилээд дээшэлүүлхэ. Үйлэдбэриингөө хүсэнүүдые эрхимээр хэрэглэдэг болоһоной ашаар промышленна продукци ехээр гаргадаг болохо.

4. Хара ба үнгэтэ металлургида үйлэдбэриин процессүүдые хурдадхаха тушаа, тэрэ тоодо: булад хайлуулгада кислород хэрэглэхэ тушаа, түмэрэй рудануудые, офлюсованно агломерат, ехэ халууе даамгай зүйлнүүдые элбэгээр гаргадаг болохо тушаа түрүү предприятинуудай дүй дүршэлые үргэнөөр дэлгэрүүлхэ.

Руданууд соохи хэрэгтэй зүйлнүүдые комплексноор ашаглан абадаг болохо, үйлэдбэрилгын үе соо үнгэтэ металлнууд болон шухала зүйлнүүдэй гээлтые эрид ехээр хороохо.

Инструментальна, шанар һайнтай булад ба ехэ халуу дабасатай шудхамалнуудые, шухаг ба үнгэтэ сэбэр металлнуудые, тэрэшэлэн үндэр шанартай электротехническэ буладые, элдэб зүйлэй ба олон янзын шэнэ прокадые үйлэдбэрилгэ ехэдхэхэ тушаа хэмжээнүүдые абаха.

Электронико болон электровакуумна промышленностиин саашадаа хүгжэлтые хангахын тулада хатуу шанартай металлнуудай магнитна шэнэ шудхамалнуудай (вольфрам, тантал, молибден болон бусад) үйлэдбэри шудалан ашаглаха. Аллюмини үйлэдбэрилгэ нилээд ехэ болгохо шухала гэжэ тоолохо.

5. Шулуу нүүрһэнэй промышленностьда бии байһан машинанууд болон механизмуудые һайнаар хэрэглэдэг болгохо, шахтануудта горно шэнэ техникэ байгуулха ба нэбтэрүүлхэ талаар хүдэлмэринүүдые дэлгэрүүлхэ, нүүрһэ малтан абалга механизацилгые дээшэлүүлгэдэ, уурхайнууд соохи бүхэжүүлгэнүүд болон хушалтануудые һайжаруулгада, малтамалнуудые гарган абалгада, нүүрһые малтан абаха ба зөөхэ талаар туһаламжын хүдэлмэринүүдые хурдадхалгада тустаар анхарал хандуулжа, нүүрһэ малтан абалгын хүдэлмэринүүдэй комплексно механизацилгые бүримүһэн дүүргэхэ; шахтануудай проектнэ хүсэнүүдые тон түргэнөөр ашаглаха тушаа хэмжээнүүдые абаха, нүүрһэ баяжуулга ба шанаржуулгые али болохоор хүгжөөхэ.

Нүүрһэнэй уурхайнуудые [illegible] ба ашаглаха тушаа бүри ехэ ашагтай шэнэ арга методүүдые шэнжэлэн бэдэрхэ, хараалха ба нэбтэрүүлхэ тушаа хүдэлмэринүүдые шангадхаха.

6. Нефтяной промышленностьда нефть малтан абалгын түрүү арга методүүдые үргэнөөр хэрэглэдэг болохо. Түргэнөөр малтан абалгын түрүүшүүлэй дүй дүршэлые дэлгэрүүлхэ, малтан абалгын турбинна арга ба үйлэдбэрилгын шэнэ станогуудые үргэнөөр хэрэглэхэ. Нефтяной уурхайн барилгые индустриальна арга методүүдтэ дамжуулан оруулха, бэлэдхэлгын монтажна хүдэлмэринүүдые механизацилха, ашаа үргэлгын операцинуудые автоматизацилха, скважина малталгые эрид ехээр түргэдхэхэ.

Нефть болбосоруулгын технологидо каталитическэ процессүүдые үргэнөөр нэбтэрүүлхэ, нефтяной сэбэр продуктнуудай гаралгые саашадаа ехэ болгохо, моторно үндэр шанартай түлишэнүүд болон тоһонуудые элбэгээр гаргажа захалха.

7. Химическэ промышленностьда концентраци ехэтэй минеральна үтэгжүүлгэнүүдые, тэрэшэлэн хүдөө ажахын ургамалнуудай хоротонууд болон үбшэнүүдтэй тэмсэхэ хорото химикадуудые үйлэдбэрилдэг болохын тулада хүдэлмэри үргэнөөр ябуулха; синтетическэ каучук, искусственна волокно, угаалгын зүйлнүүд болон бусад продукци үйлэдбэрилхын тулада түүхэй эдэй гол база болохо ёһотой байгаалиин болон нефтяной газуудые ехээр хэрэглэдэг болохо; арадай ажахые элдэб зүйлэй синтетическэ каучугаар, пластическа зүйлнүүдээр, будагуудаар, лагуудаар, шэрэнүүдээр хангаха тушаа хэмжээнүүдые абаха.

8. Тепловой болон электрическэ энергидэ түлишэ гаргашалгын хэмжээе, электростанцинуудай өөһэдынь хэрэгсэлнүүдтэ электроэнерги гаргашалгые, сетьнүүд соо электроэнергиин хоролтые нилээд бага болгохо тушаа, тэрэшэлэн электростанцинууд болон сетьнүүдэй саашадаа найдамтай һайнаар ажалладаг болохо тушаа хэмжээнүүдые зохёон хараалха ба бэелүүлхэ. Ажаллажа байгаа установконууд дээрэ проектнэ технико-экономическа показательнуудай түргэн ургалтые хангаха. Арадай бүхы ажахын хүгжэлтэһөө энергетическэ хүсэнүүдэй түргэнөөр ургахын тулада электростанцинууд болон сетьнүүдэй барилгые бэелүүлхэ.

9. Ой модоной промышленностьда модо бэлэдхэхэ, зөөхэ, таллуулха ба ашаалха талаар үйлэдбэриин процессүүдэй саашадаа механизацилгые хангаха. Модо таллуулгын зэбсэгүүдые наринжуулха, техникэ хэрэглэлгын хэмжээе ба хүдэлмэришэн бүхэнэй ажалай бүтээсые нилээд дээшэлүүлхэ талаар хэмжээнүүдые абаха, ой модоной промышленностиие улам бүтээсэ ехэтэй машинануудаар хангаха.

10. Үргэн хэрэглэлэй радиотехническэ аппаратура (радиоприёмнигууд, телевизорнууд, радиогой болон хэлхээ-холбооной бусад зэбсэгүүд) үйлэдбэрилгэдэ автомадуудые үргэнөөр хэрэглэхэ, хэблэлэй схемэнүүдые, унифицированнэ ба нормализованно радиодетальнууд, узелнууд болон механизмуудые нэбтэрүүлхэ; мүнөө үеын электровакуумна ба хахадпроводниково приборнуудта, гэрэлтүүлгын зүйлнүүдтэ оронойнгоо хэрэгсэлые хангаха тушаа зорилго шиидхэхэ, тэрэшэлэн радиорелейнэ ба ультракоротковолново станцинуудай, фототелеграфна ба радиохэмжэлгын аппаратурын үйлэдбэрилгэ үргэнөөр эмхидхэхэ.

11. Синтетическэ материалнуудые, спирт, каучук, глицерин, сабуу, угаалгын зүйлнүүдые, сернэ кислота, искусственна волокно ба бусад химикадуудые гарган абахын тулада үнэгүй түүхэй эд боложо үгэдэг, үйлэдбэриин элдэб хаядаһанууд болон гар үзүүрэй продуктнуудые бүри дүүрэнээр хэрэглэхэ тушаа хүдэлмэринүүдые дэлгэрүүлжэ, мүнөө үедэ дурсагдагша зүйлнүүдые үйлэдбэрилгэдэ орооһо таряанай, хартаабхын болон эдеэ хоолой бусад үнэтэй продуктнуудай гаргашалагдадагыень болюулха.

12. Министрнүүд, зургаануудай хүтэлбэрилэгшэд, техническэ управленинүүд болон главкануудай начальнитууд, предприятинуудай, научно-шэнжэлэлгын болон проектно-конструкторска организацинуу-

(Үргэлжэлэлынь 2-дохи нюурта)

Промышленностиие саашадань дэбжээхэ, техническэ дэбжэлтэ туйлаха, үйлэдбэри эмхидхэлгые һайжаруулха зорилгонууд тухай

Нүхэр Н. А. БУЛГАНИНАЙ элидхэлээр 1955 оной июлиин 11-дэ КПСС-эй ЦК-гэй Пленумэй баталан абаһан тогтоол

(Үргэлжэлэл. Эхиниинь 1-дэхи нюурта)

дай директорнүүд, главна инженернүүдые иигэжэ уялгалха:

шэнэ предприятинуудай проект зохёоходоо, хүдэлжэ байһан предприятинуудые үргэдхэхэдөө эсэгэ оронойнгоо ба хилын саадахи түрүү предприятинууд дээрэ туйлагдаһан технико-экономическа показательнуудтай сасуулбал эгээл ехые туйлаха гэжэ хараалха;

машинанууд болон зэбсэг түхеэрэлгын проект зохёоходоо наукын болон техникын эгээл шэнэ туйлалтануудые, түрүүшүүлэй дүй дүршэл болон рационализаторска дурадхалнуудые үйлэдбэридэ түргэнөөр хэрэглэхэ шухала байһаниие хараадаа абаха, тиихэ зуураа машинанууд, станогууд болон зэбсэг түхеэрэлгын бүтээсые, ашаг туһые, найдамтай лабаар ашаглагдаха боломжыень дээшэлүүлхэ, шэгнүүрыень бага болгохо, тэрэшэлэн үйлэдбэрилхэдөө металл гаргашалгые бага болгохо хэрэгтэ тусхай анхарал хандуулха. Барилга дээрэ металл алмаха зорилгоор бетон, түмэр бетон үргэн схээр хэрэглэдэг болохо;

научно-шэнжэлэлгын институтуудай, дээдэ һургуулинуудай, конструкторска бюро болон заводуудай лабораторинуудай хүдэлмэриие эршэтэй, эдэбхитэй болгохо, тиихэдээ техническэ дэбжэлтэ туйлаха хэрэгтэ түрүү зэргын удхашанартай зорилгонуудые шиидхэлгэдэ тэдэнэй гол анхаралые хандуулха; предприятинуудай, научно-шэнжэлэлгын эмхи зургаануудай, дээдэ һургуулинуудай лабораторинуудай шэнжэлгэ-туршалгын базые үргэдхэхэ, техническэ зэбсэгжэлгыень нилээд һайжаруулха;

ухаалан зохёогшод болон рационализаторнуудай дунда хүдэлмэри һайжаруулха, тэдэнэй дурадхалнуудые промышленностьда хэрэглэхын тула саг соонь хэмжээ абажа байха.

13. Промышленностиин тон шухала һалбаринуудтахи үйлэдбэриин процессүүдые автоматизацилха талаар хүдэлмэриие үргэдхэхын, үйлэдбэриин процессүүдые зарим талаар автоматизацилдаг байһанаа бүхыдэнь автоматизацилдаг болохын тулада автоматикын приборнууд болон зэбсэг хэрэгсэлнүүдые нилээд ехээр үйлэдбэрилдэг болохо, прибор бүтээдэг промышленностиие һайнаар хүтэлбэрилдэг болохо шухала гэжэ тоолохо. Промышленностиин энэ һалбариие горьтойгоор хүгжөөхэ ба бэхижүүлхэ тухай асуудал хаража үзэхыень СССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ даалгаха.

14. Научна ба техническэ информаци һайнаар эмхидхэдэг болохо, хилын саадахи оронуудай научно-шэнжэлэлгын эмхи зургаануудтай холбоогоо үргэдхэхэ, научна ба техническэ мэдээнүүдые тэдэнтэй андалдан абалсалгые, тэрэшэлэн хариин техническэ номуудые худалдан абалгые үргэдхэхэ гэжэ СССР-эй Гостехникые, СССР-эй Наукануудай академиие, министерствонүүд болон зургаануудые уялгалха. Түрүүшүүлэй дүй дүршэл халан абалсалгые эмхитэй гуримтай болгохо, министерствонүүд, зургаанууд болон предприятинуудта техническэ информациин таһагай хүдэлмэриие һайжаруулха.

15. Промышленностьда, хүдөө ажахыда, барилга дээрэ бии байһан туйлалтануудые харуулхын ба дэлгэрүүлхын тулада СССР-эй арадай ажахыдахи түрүүшүүлэй дүй дүршэлые болон наукын туйлалтануудые харуулха саг үргэлжын выставкэ эмхидхэхэ шухала тэжэ тоолохо.

III.

Промышленностьда тусхайлалга ба хамжан үйлэдбэрилгые үргэдхэхын түлөө

Промышленна предприятинуудые тусхайта ба хамжан үйлэдбэрилдэг болгохо ябадал үйлэдбэриие эмхидхэхэдэ экономическа талаараа эгээл зохистой һайн формо байбашье, хүсэд һайнаар үшөө хүгжөөгдөөгүй байна гэжэ КПСС-эй ЦК-гэй Пленум тэмдэглэнэ.

Промышленна олон предприятинууд үйлэдбэриингөө хэлбэри маягай талаар үргэн ехэ, олон ба элдэб янзын зүйлнүүдые бүтээн гаргадаг гэээшэ. Адли, нэгэ түхэлэй механизмуудые, узелнуудые болон детальнуудые үйлэдбэрилгэ тусхайтабэшэ олон предприятинууд дээгүүр тараагданхай байна.

Шудхалгын ба түмэрэй дархалалга-дабталгын тусхай заводуудай үгы байһан дээрэһээ шудхамал ба шэрээгдэжэ дабтагдамал ехэ металл жэжэ, хүсэд механизацилагдаагүй цехүүдтэ бүтээсэ багатай зэбсэгээр бүтээгдэдэг, үнэ ехэтэй болодог гэээшэ. Метизнүүдые, отолдог ба хэмжэдэг зэмсэгүүдые үйлэдбэрилхэ хэрэг мүн лэ иимэрхүү байна.

Олонхи машинанууд болон зэбсэг түхеэрэлгые заһабарилхада хэрэгтэй запасной частьнуудые предприяти бүхэн өөртөө хэрэгтэй зэргээрнь ядуу тулюур аргаар бүтээдэг заншалтай болошоо, тиимэһээ предприятинуудай заһабарилгын таһагууд ашаггүйгөөр үргэдхэгдэдэг, материальна ехэ гарза хэгдэдэг байна.

Тракторнууд, хүдөө ажахын машинанууд болон автомобильнуудта хэрэгтэй запасной частьнуудые тусхайта бэшэ олон заводуудта үйлэдбэрилдэг ушарые зохистой бэшэ гэжэ КПСС-эй ЦК-гэй Пленум тоолоно. Энэ ушарһаа боложо металл үлүү гаргашалагдадаг, детальнууд нилээд үлүү үнэтэй болодог, үйлэдбэридэ гээлтэ хоролто ехээр гарадаг гэээшэ.

Элдэб зүйлнүүдые, узелнуудые ба детальнуудые нэгэ янзын хэб хэмжүүртэй ба нормотой болгохо хүдэлмэри министерствонүүдтэ, зургаануудта ба предприятинуудта тон һулаар ябуулагдана.

Эдэ бүгэдэ хадаа юумые ехэ олоор, поточно аргаар үйлэдбэрилхэ хэрэг хүгжөөлгые хойшо татана, предприятинуудые хүтэлхэ ба түрүү техникэ хэрэглэхэ ябадалда бэрхэшээл ушаруулна, үйлэдбэрилгын хүсые гүйсэдөөр ашаглалгада һаад хэнэ, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлгые хойшо татана, бүтээн гаргагдаһан продукциин өөрынь үные дээшэлүүлнэ.

КПСС-эй ЦК-гэй Пленумэй тогтоохонь:

1. Дурсагдаһан дутагдалнуудые зайсуулха, поточно аргаар үйлэдбэрилгэ ехээр эмхидхэжэ, предприятинуудые үргэн олоорнь тусхайлалга ба хамжан үйлэдбэрилдэг болгохо ябадал хангаха гэжэ министерствонүүдые, зургаануудые, союзна республиканuudай Министрнүүдэй Соведүүдые уялгалха.

2. Нэгэн адли хэб хэмжүүртэй, шанартай ба нормотой детальнуудые, узелнуудые ба зүйлнүүдые олон янзын болгохо, тэдэниие эгээл шэнэ технологиин ёһоор тусхай заводуудта үйлэдбэрилдэг болохо тушаа хэмжээ абахыень министерствонүүдые, зургаануудые, СССР-эй Госплан болон СССР-эй Госэкономкомиссиие уялгалха.

3. Заһабарилгын ажахые гуримшуулха шухала гэжэ тоолохо, тиихэдээ заһабарилга хадаа гол түлэб детальнуудые, узелнуудые ба агрегадуудые һэлгэхэ хүдэлмэри болгогдохо зэргэтэй. Энэ зорилгоор промышленностиин тус тус һалбаринуудай тусхай предприятинуудта запасной частьнуудые, узелнуудые ба агрегадуудые үйлэдбэрилдэг болохыень хараалха.

4. Тракторнуудта, хүдөө ажахын машинануудта ба автомобильнуудта хэрэгтэй запасной частьнуудые үйлэдбэрилхэ хэрэгые гуримтай болгохо, тиихэдээ дурсагдаһан детальнуудые тусхай заводуудта, ехэ олон янзын зүйлнүүд болгонгүйгөөр, мүнөө сагай хүсэд һайн технологиин ёһоор, олоор үйлэдбэрилдэг болохо гэжэ Автомобильна, тракторна ба хүдөө ажахын машина бүтээлгын министерствые, Транспортна машина бүтээлгын министерствые ба бусад министерствонүүдые, СССР-эй Госэкономкомиссиие, СССР-эй Госпланиие уялгалха.

5. Министерствонүүд, зургаанууд, СССР-эй Госплан болон СССР-эй Госэкономкомиссида иигэжэ даалгаха:

бүтээсэ ехэтэй зэбсэг түхеэрэлгээр хангагдаһан, тон шэнэ технологи хэрэглэдэг шудхалгын, түмэрэй дархалалга-дабталгын, метизнэ ба модо дархалалгын тусхай заводуудые ороной элдэб нютагуудта байгуулха тухай дурадхалнуудые бэлдэжэ, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй үзэмжэдэ табиха; эдэ заводууд тус нютагтаа байһан промышленна предприятинуудые ямар зургаан мэдэлтэй байһанһаань хамаархангүйгөөр, шудхамал, хэблэгдэмэл, шэрээгдэжэ дабтагдамал металлаар, пластмасс болон модоор хэгдэһэн зүйлнүүдээр хангаха зэргэтэй;

предприяти бүхэнэй бүтээн гаргадаг продукциин янза түхэлые шадаал һаа үсөөн болгохын тула, промышленностьда тусхайлалга ба хамжан үйлэдбэрилгые эгээл ехээр туйлахын тула детальнуудые, узелнуудые ба зүйлнүүдые үйлэдбэрилгэ предприятинууд болон министерствонүүдэй хоорондо ашагтай зүбөөр хубаарилжа үгэхэ. Иимэ предприятинуудые түүхэй эд абадаг газарнуудта ба хэрэглэдэг газарнуудта дүтэ байлгаха зорилгоор экономическа районуудта байгуулха ёһотой.

6. Хамжажа бүтээһэн зүйлнүүдые үгэхэ түсэбые тогтоогдоһон болзортонь заатагүй дүүргэхэ ябадал хангахыень министрнүүдые, зургаануудай хүтэлбэрилэгшэдые, предприятинуудай директорнүүдые уялгалха.

СССР-эй Госэкономкомисси зургаануудай хоорондо хамжажа үйлэдбэрилэгдэһэн зүйлнүүдые саг соонь үгэхын хойноһоо шанга хиналта тогтоохо зэргэтэй.

IV.

Түрүү техникын ба ажалай эмхидхэлые һайжаруулһанай үндэһөөр ажалай бүтээсые улам бүри дээшэлүүлхэ

Ажалай бүтээсэ болбол общественнэ шэнэ байгуулалтын илахын тула эсэсэй эсэстэ эгээл шухала, эгээл гол юумэ гээшэ гэһэн В. И. Ленинэй заабариие хүтэлбэри болгон, Коммунистическэ парти хадаа ажалай бүтээсые саг үргэлжэ дээшэлүүлхэ хэрэгые түрүү зэргын удхашанартай гэжэ социалистическэ байгуулалтын бүхы шатануудта тооложо байһан ба мүнөөшье тооложо байна. Ажалай бүтээсые дээшэлүүлһэнэй ашаар арадай ажахын бүхы һалбаринуудые хүгжөөлгэдэ амжалта туйлагдадаг, бодото салин хүлһэн дээшэлдэг, арадай ажана һайн байдал ба культурна хэмжээн юрэнхыдөө дээшэлдэг гээшэ.

1955 ондо промышленностьда ажалай бүтээсэ 1940 онтой сасуулбал хоёр дахин шахуу ехэ болохо. Энээнэй үндэһөөр 1955 ондо промышленностьда хүдэлмэришэд ба албахаагшадай бодото салин хүлһэн дайнай урда тээхи хэмжээнтэй сасуулбал 90 процентһээ үлүүгээр ехэ болохо. Энэ хадаа тон түрүүн эгээл шэнэ машинанууд болон механизмуудые үйлэдбэридэ хэрэглэһэнэй, үйлэдбэриин технологи болон эмхидхэлые нарижуулан һайжаруулһанай, хүдэлмэришэд болон инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдэй культурна ба техническэ эрдэм мэргэжэлые дээшэлүүлһэнэй, социалистическэ мүрысөө дэлгэрүүлһэнэй ашаар туйлагдадаг юм.

Гэбэшье, министерствонүүд болон предприятинууд ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ талаар промышленностьда бии байһан бүхы арга боломжонуудые ашаглаагүй. Министерствонүүдэй хүтэлбэрилэгшэдэй хайша хэрэг байһан дээрэһээ ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ даалгабариие олон предприятинуудай дүүргэдэггүй, үлүү хүдэлмэришэдые, илангаяа хамһабариин хүдэлмэридэ үлүү хүдэлмэришэдые баридаг, тэрээнһээ боложо салин хүлһэнэй фондые үлүүгээр гаргашалдаг баримтанууд огто тэсэшэгүй гээшэ.

Ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ даалгабаринуудые дүүргэдэггүй ябадал хадаа шэнэ техникые удааруулжа нэбтэрүүлһэнэй, бии байһанииень муугаар ашаглаһанай, үйлэдбэриие хангалтагүйгөөр эмхидхэһэнэй, ажалай нормо тогтоолгын ба салин хүлһэнэй гуримшуулагдаагүй байһанай, тэрэшэлэн ажалай ба үйлэдбэриин журам эбдэһэнэй эсэстэ гараһан байна.

Хэдэн предприятинуудта бага болгогдоһон, туршалгын-статистическэ гэгдэдэг ажалай нормо тогтоохо ябадал үргэнөөр дэлгэрээ, тиимэ нормо техникын хүгжэлтын ба үйлэдбэриин түрүү эмхидхэлэй мүнөө сагай хэмжээндэ зохихогүй байна.

Тарифна сеткэнүүд болон ставкануудай хуушаржа, салин хүлһэнэй дээшэлһэн ябадалтай тааралдахаа болиһон дээрэһээ ажалай нормо техникын туйлалтануудай ба түрүү хүдэлмэришэдэй дүй дүршэлэй үндэһөөр тогтоогдодог бэшэ, харин дээшэлүүлэгдэһэн салин хүлһэнтэй тааруулжа тогтоогдодог байха юм.

Олон предприятинуудта ажалай нормо тогтоохо хэрэг, салин хүлһэнэй гурим дан үлүү орёо, хүдэлмэришэдтэ багаар ойлгогдодог байха юм, харин тиихэдэ хэдэн министерствонүүд болон предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэд энэ шухала хэрэгые багаар һонирходог байна. Ажалай нормые шэнээр тогтооходоо, техническэ талаар үндэһэлэгдэһэн нормонуудай тоо ехэ болгогдодоггүй шахуу, харин станок бүтээлгын ба зэмсэг хэрэгсэлнүүдые бүтээлгын промышленностьда 1950 ондо бага болгогдоһоншье байгаа.

Зарим министерствонүүд болон предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэд ажалай нормые шэнээр тогтоохыдоо хүдэлмэришэдэй, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдэй оруулһан эмхидхэлэй-техническэ болон рационализаторска дурадхалнуудые үйлэдбэридэ хэрэглэхэ ябадалда шухала анхарал хандуулнагүй. Мастернууд, технологууд, цехын начальнигууд үйлэдбэриин новаторнуудай хүдэлмэриин арга методые хүсэдөөр шэнжэлнэгүй, түрүү хүдэлмэришэдэй хэрэглэдэг бүтээсэ ехэтэй зэбсэг хэрэгсэлнүүдые ашаглахын тула һаналаа багаар табина.

Социалистическэ мүрысөөн хадаа хуушанай, гээгдэнги ажалай нормонууд болон арга методүүдые эбдэн хаядаг, ажалай шэнэ, түрүү нормонууд ба арга методүүдые элирүүлэн гаргадаг түгэлдэр хүсэн мүн. Гэбэшье, ажахын зарим хүтэлбэрилэгшэд, тэрэшэлэн партийна ба профсоюзна организацинууд социалистическэ мүрысөөе хүгжөөлгэдэ ёһотой анхарал хандуулнагүй, промышленностьда түрүүшүүлэй дүй дүршэлые һулаар дэлгэрүүлнэ.

КПСС-эй ЦК-гэй Пленумэй тогтоохонь:

1. Ажалай эмхидхэлдэ ба нормо тогтоолгодо гараһан дутагдалнуудые усадхаха, салин хүлһые гуримшуулха, хүдэлмэришэдэй ажалай ба һуудал байдалай условинуудые һайжаруулха хэрэгтэ анхаралаа хандуулжа, промышленностьда ажалай бүтээсые хэлбэришэгүйгөөр дээшэлүүлхэ, тэрэнэй үндэһөөр хүдэлмэришэдэй ба албахаагшадай бодото салин хүлһые саг үргэлжэ дээшэлүүлхэ гэжэ министрнүүд болон зургаануудай хүтэлбэрилэгшэдые, республиканuudай компартинуудай ЦК болон Министрнүүдэй Соведүүдые, партиин крайкомууд, обкомууд, горкомууд ба райкомуудые, ВЦСПС-эй, профсоюзуудай ЦК болон тэдэнэй нютагуудтахи органуудай партгруппануудые уялгалха. Энээнэй тула үйлэдбэриин угаа ехэ арга боломжонуудые ашаглаха, тон түрүүн үйлэдбэриин процессүүдые бүхыдэнь механизацилха ба автоматизацилха ябадал үргэнөөр хэрэглэхэ, шэнэ техникые хэрэглэхын ба бии байһан зэбсэг түхеэрэлгые шэнэдхэн һайжаруулхын түлөө үдэр бүри оролдохо, бии байһан хүсэеэ гүйсэдөөр ашаглаха, үйлэдбэриин технологи болон эмхидхэлые нарижуулан һайжаруулха хэрэгтэй.

Ажалдаа эрхим үрэ дүн туйлахын тула хүдэлмэрилэгшэдэй материальна урма хэшээлтэй байха ленинскэ принципые салин хүлһэ тогтоохдоо хэлбэришэгүйгөөр бэелүүлхэ. Техникын хүгжэлтын ба үйлэдбэриин эмхидхэлэй мүнөө сагай хэмжээндэ зохихо, техническэ талаар үндэһэлэгдэһэн ажалай нормонуудые предприятинуудта үргэнөөр хэрэглэдэг болохо; хүдэлмэришэдэй бултанайнь бүтээсэ ехэтэйгээр хүдэлмэрилхэ арга олгожо, предприятинууд дээрэ ажалай эмхидхэлые һайжаруулха.

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи ажалай ба салин хүлһэнэй асуудалнуудые эрхилхэ Гүрэнэй Комитет ажалай ба салин хүлһэнэй асуудалнуудаар министерствонүүд, зургаанууд болон предприятинуудта зүбшэл заабари үгэхэ, энэ талаар тэдэнэй хүдэлмэриие хинаха зэргэтэй.

2. Хүдэлмэришэдые бэлэдхэхэ, мэргэжэлыень ба культурно-техническэ хэмжээень дээшэлүүлхэ ябадал ажалай бүтээсые ехэдхэхэ тон шухала аргануудай нэгэн мүн, тиимэһээ энэ талаар гараһан дутагдалнуудые усадхаха шухала байһандань министрнүүдэй, зургаанууд болон предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэдэй, партийна болон профсоюзна органуудай анхаралые хандуулха.

3. Социалистическэ мүрысөөе хүтэлбэрилхэ, энэ хэрэгтэ гарадаг албан хойрог ябадалые зайсуулха, түрүү хүдэлмэришэдэй ба үйлэдбэриин новаторнуудай дүй дүршэлые улам бүри үргэнөөр хэрэглэхэ, ажалай журам бэхижүүлхэ талаар профессиональна союзуудай хүдэлмэриие һайжаруулжа, ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ ба хүдэлмэришэд болон албахаагшадай ажана һайн байдалые дээшэлүүлхэ ябадал туйлахын тула шухала хэмжээ абахыень ВЦСПС-эй партийна группада даалгаха.

Профсоюзууд ажалай нормо тогтоолгодо ба салин хүлһэнэй талаар гараһан дутагдалнуудые усадхахын түлөө эдэбхитэйгээр оролдохо, хүдэлмэришэд болон албахаагшадай ажалда ба һуудал байдалда албан хойрогоор хандаха ябадалтай бүри шангаар тэмсэхэ, коллективнэ договорнуудые ажахын организацинуудай дүүргэхэ ябадал хангаха ёһотой.

Партиин шиидхэбэринүүдые, профсоюзууд хадаа коммунизмын һургуули байха үүргэтэй гэжэ агууехэ Ленинэй хэлэһэн заабариие эшэ баримталан, профсоюзна хүдэлмэриие шэнэ, үлэмжэ дээдэ хэмжээндэ хүрэтэр һайжаруулха шухала.

V.

Промышленностиие хүтэлбэрилгэ нарижуулан һайжаруулха

КПСС-эй ЦК-гэй ба СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй хэмжээ абаһанай ашаар промышленностиие хүтэлбэрилгэ һүүлэй үедэ һайжараа. Гэбэшье, захиргаанай газарнуудай байгууламжа адар томо, олон шататай зандаа үлэнхэй. Министерствонүүдэй, зургаануудай болон предприятинуудай аппарадта, зэргэшүүлэн ябуулга хэжэ байдаг звенонууд олон, административно-захиргаанай хүдэлмэрилэгшэдэйнь штат ехэ байһан зангаараа. Тэрээнһээ уламжалан захиргаанай аппарат үшөөл дутамагаар хүдэлхэһөө гадна, үйлэдбэриһөө нилээд таһаранхай. Тиин материальна баялигые байгуулгада сэхэ хабаадалсалгаһаань олон тоото хүдэлмэрилэгшэдые һаатуулдаг байна.

Захиргаанай аппарадые промышленна предприятинуудай байдаг газарнуудта дүтэлүүлхэ талаар зарим министерствонүүд ба зургаанууд шухала хэмжээ абанагүй. Ёһо мэтэшэлэн главна управленинүүд болон олон трестнүүд өөһэдынгөө мэдэлдэ байдаг предприятинуудһаа холо, Москвада гү, али союзна республиканuudай столицануудта байрладаг байна. Тэрэшэлэн, научно-шэнжэлэлгын олон эмхи зургаанууд үйлэдбэриингөө базануудһаа холодон таһаршанхай.

Промышленностиин хэдэ хэдэн һалбаринуудта захиргаае үлүүсэ ехээр централизацилга заншал болошоһон дээрэһээ предприятинуудые һайнаар ба тодорхойгоор хүтэлбэрилгэдэ һаад ушаруулна, промышленностиин хүдэлмэриин түлөө ажахын, партийна ба советскэ республиканска организацинуудай харюусалгые доошолуулна.

Олон предприятинуудай хүдэлмэридэхи горьтой дутуу юуб гэхэдэ, һарын турша соо продукци жэгдэ бэшээр бүтээн гаргагдана. Тэрэнэй эсэстэ эдэ предприятинууд таһалдалтайгаар хүдэлмэрилнэ, тэдэнэй үйлэдбэриин хүсэнүүд дутамагаар ашаглагдана, голодоһо гаргалга олошорно, мүн бүтээн гаргаһан продукциин өөрынь үнэ дээшэлнэ. Хэдэ хэдэн министерствонүүдэй, зургаануудай болон предприятинуудай, тэрэшэлэн зарим партийна организацинуудай хүтэлбэрилэгшэд иимэ ушар байдалтай дадалдашоод, предприятинуудай хүдэлмэриие жэгдэ һайн болгохын, материально-техническэ хангалгын, мүн хамжан үйлэдбэрилэгшэдэй бүтээһэн юумэ үгэлгын хэрэгые һайжаруулхын ба үйлэдбэриин эмхидхэлгэ болон түсэблэлгын дутуунуудые зайсуулхын тулада зохихо хэмжээнүүдые абанагүй.

КПСС-эй ЦК-гэй Пленум олзоборилгын кооперациин олон һалбаринууд мүнөө үедэ кооперативно-гар олзоборилгын үйлэдбэриин шэнжэтэй бэшэ болоо, үнэндөө союзна республиканuudай гүрэнэй промышленностиин предприятинуудһаа илгарнагүй, юуб гэхэдэ, үйлэдбэрилгэдөө шухала хэрэгтэй түхеэрэлгэнүүд болон түүхэй эдые гүрэнһөө абадаг байна гэжэ тэмдэглэбэ. Гэбэшье, олзоборилгын кооперациин үйлэдбэриин хэмжээн доогуур, бүтээһэн зүйлнүүдэйнь шанар муу, продукциин өөрынь үнэ ехэ байха юм. Олзоборилгын кооперациин ажал-ябуулгын хойноһоо хиналтын мууса табигдаһан дээрэһээ олон артельдэ хулгай болон үрилтэ хэдэг ушар үзэгдэнэ.

КПСС-эй ЦК-гэй Пленумэй тогтоохонь:

1. Гүрэнэй захиргаанай ленинскэ принципүүдые шууд бэелүүлхыень, промышленностиие хүтэлбэрилгые эрид һайжаруулхыень, аппарадай хүдэлмэридэ хойрог ёһоной хазагайралгануудые гаргалгые ба ажал хэрэгтээ харюусалгагүйгөөр хандалгые зайсуулхыень министрнүүдые, зургаануудай хүтэлбэрилэгшэдые, республиканuudай компартинуудай ЦК ба Министрнүүдэй Соведүүдые, партиин крайкомууды ба обкомуудые, хизаарай гүйсэдкомуудые ба облгүйсэдкомуудые уялгалха. Министерствонүүд ба зургаанууд хадаа эмхидхэлэй хүдэлмэри ябуулха, заводууд, фабриканууд, шахтанууд болон барилганuudые шалгажа, түрүү дүй дүршэлые, мүн наукын ба техникын туйлалтануудые согсолон, нэбтэрүүлжэ байха зэргэтэй. Промышленностиин захиргаанай газарай байгууламжые гуримшуулха, министерствонүүдэй болон предприятинуудай хоорондо байгуулагдаһан эмхидхэлэй үлүү звенонуудые болюулха, захиргаанай аппарадые үйлэдбэридэнь ойртуулха талаар хүдэлмэри хэхэ, аппарадые гарза багатай, тоогойнгоо талаар тон үсөөн, зүгөөр хүсэ ехэтэй, хэрэг бүтээсэтэй, һайнаар хүдэлдэг болгохо шухала.

2. Үйлэдбэриие хүтэлбэрилгын дутуунуудые зайсуулхыень, заводоуправленинүүдтэ ба үйлэдбэри дээрэ бии байһан үлүү подразделенинүүдые усадхахыень, хаана шухала болоноб, тэдэниие нэгэдүүлхыень, жэжэ цехүүд болон участогуудые усадхахыень министрнүүдые, зургаануудай хүтэлбэрилэгшэдые, главна управленинүүдэй начальнигуудые болон предприятинуудай директорнүүдые уялгалха.

Предприятинуудай директорнүүдэй, цехүүдэй начальнигуудай болон мастернуудай эрхые үргэдхэхэ шухала гэжэ мэдэрхэ.

3. Республиканuudай территоринууд дээрэ байһан союзна промышленностиин зарим предприятинуудые, тэдэ республиканuudайнь мэдэлдэ дамжуулан үгэхэ, тэрэшэлэн главкануудые, трестнүүдые, научно-шэнжэлэлгын эмхи зургаануудые болон проектнэ институдуудые Москваһаа, Ленинградһаа болон союзна республиканuudай столицануудһаа, промышленностиин зохихо һалбаринууд олонтой газарнуудта зөөлгэн гаргаха хүдэлмэриие саашадань үргэлжэлүүлхэ.

4. Промышленностиин зохихо һалбаринуудые хүтэлбэрилхэ талаар бэедээ даалгагдаһан уялгануудые наринаар ба заатагүй дүүргэхын түлөө коллегиин гэшүүдэй өөһэдөө харюусалгатай байха ябадалтай асуудалнуудые хамтаараа зүбшэн хэлсэлгые зохилдуулха аргаар министерствонүүд болон зургаануудай коллегинүүдэй хүдэлмэриин дутуунуудые зайсуулхыень министрнүүд болон зургаануудай хүтэлбэрилэгшэдые уялгалха.

Түрүү техникые нэбтэрүүлхэ түсэбүүдые бэелүүлхын түлөө өөрөө харюусалгатай байха, өөһэдынгөө хүтэлбэрилжэ байһан промышленностиин һалбаринуудта болон предприятинуудта техникые түргэнөөр хүгжөөлгэдэ гол хүсэл оролдолгоёо зориулха ёһотойт гэжэ министрнүүдтэ, тэдэнэй орлогшонортоо, зургаануудай хүтэлбэрилэгшэдтэ, предприятинуудай директорнүүд болон главна инженернүүдтэ уридшалан һануулха.

5. Предприятинуудай жэгдэ һайнаар хүдэлмэрилгые ба түсэбтэ даалгабариингаа ёһоор нэгэ жэгдээр продукци бүтээн гаргалгые хангахын тулада шухала хэмжээнүүдые абахыень, тиихэдээ, материально-техническэ талаар һаадгүйгөөр хангалгада, үйлэдбэриие түсэблэхэ ба эмхидхэхэ хэрэгые һайжаруулгада онсо анхарал хандуулхыень министрнүүдые, зургаануудай ба предприятинуудай, партийна болон советскэ организацинуудай хүтэлбэрилэгшэдые уялгалха.

6. Промышленностиие материально-техническэ талаар хангалгые эмхидхэлгэ һайжаруулха тухай асуудал хаража үзэхыень СССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ даалгаха.

7. Промышленностьда түсэблэлгэ һайжаруулхыень, бүхы показательнуудаарнь түсэбүүдээ дүүргэхын тулада үйлэдбэриингөө талаар шухала бэлэдхэл хэхэ арга боломжо предприяти бүхэндэ олгожо шадахаар жэлэй болон квартальна түсэбүүдые предприятинуудта хаһа саг соонь хүргэжэ үгэлгэ хангахыень СССР-эй Госэкономкомиссиие, министерствонүүд болон зургаануудые уялгалха.

8. Кооперативна үйлэдбэриин шэнжэтэй байхаа болиһон артельнүүдые гүрэнэй промышленностьда дамжуулан үгэхэ ябадал хараалан, олзоборилгын кооперациие шэнэдхэн байгуулбал таарамжатай гэжэ мэдэрхэ. Олзоборилгын кооперациин бүтээн гаргадаг зүйлнүүдэй шанар һайжаруулгые ба өөрынь үнэ химдаруулгые хангаха.

(Түгэсхэлынь 3-дахи нюурта)

Промышленностиие саашадань дэбжээхэ, техническэ дэбжэлтэ туйлаха, үйлэдбэри эмхидхэлгые һайжаруулха зорилгонууд тухай

Нухэр Н. А. БУЛГАНИНАЙ элидхэлээр 1955 оной июлиин 11-дэ КПСС-эй ЦК-гэй Пленумэй баталан абаһан тогтоол

(Түгэсхэл. Эхиниинь 1-2-дохи нюурта)

VI.

Промышленностиин хүтэлбэрилхы кадрнуудай, мэргэжэлтэдэй дунда хэгдэдэг хүдэлмэри һайжаруулха

Арадай ажахын бүхы һалбаринуудта мэргэжэлтэдые бэлэдхэхэ талаар Коммунистическэ парти угаа ехэ хүдэлмэри хэһэн байна. Мүнөө үедэ социалистическэ промышленность эмхидхэлэй хүдэлмэриин ехэ һургаал гараһан, дүй дүршэл ехэтэй, үндэр мэргэжэлтэй кадрнуудтай болонхой.

Гэбэшье, промышленностиин хүтэлбэрилхы кадрнуудай, мэргэжэлтэдэй дунда хэгдэдэг хүдэлмэридэ, тэрэшэлэн мэргэжэлтэдые бэлэдхэлгые түсэблэлгэдэ, тэдэниие хубаарилалгада болон хэрэглэлгэдэ дутуунууд үшөө бии зангаараа. Олон мэргэжэлтэд управленинүүдэй аппарадта хүдэлмэрилдэг туладаа үйлэдбэри дээрэ, конструкторска бюро, лаборатори болон технологическа таһагуудта сэхэ хэрэглэгдэдэггүй байна. Үйлэдбэри дээрэ шалгараһан шадабаритай залуу мэргэжэлтэдые министерствонүүдэй, зургаануудай болон предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэд, тэрэшэлэн зарим партийна органууд хүтэлбэрилхы тушаалнуудта дутамагаар дэбжүүлнэ.

Техникын таһалгаряагүйгөөр нарижажа байһан ябадал хүдэлмэрилэгшэдэй мэргэжэлые саг үргэлжэ дээшэлүүлхые эринэ. Гэбэшье, промышленностиин олон һалбаринуудта инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдэй мэргэжэлые саг үргэлжэ дээшэлүүлгэ хангагдаагүй байна. Мэргэжэлтэдые ажалһаань таһалангүй үдэшын һуралсалда хабаадуулжа ба заочноор бэлэдхэлгэ хангалтагүйгөөр эмхидхэгдэнхэй.

Промышленностьда кадрнуудые бэлэдхэдэг дээдэ һургуулинуудай СССР-эй Европейскэ хубиин центральна ба урда талын районуудта олон, тиихэдэ оронойзүүн талын районуудта тэдэнэй үсөөн байһан ябадалые буруу гэжэ КПСС-эй ЦК-гэй Пленум тоолоно.

КПСС-эй ЦК-гэй Пленумэй тогтоохонь:

1. Хүтэлбэрилхы кадрнуудай составай шанар бүхы хэмжээгээр һайжаруулхыень, предприятинуудые, научно-шэнжэлэлгын ба проектно-конструкторска организацинуудые ажал хүдэлмэрэе һайнаар мэдэдэг, мүн шэнэ техникын шууд ургалтые ба тэрэниие нэбтэрүүлгые, үйлэдбэриие бэрхэ һайнаар хүтэлбэрилгые хангажа шадаха хүдэлмэрилэгшэдөөр бэхижүүлхыень министрнүүдые, зургаануудай хүтэлбэрилэгшэдые, союзна республикануудай компартинуудай ЦК-нуудые болон партиин крайкомууд, обкомууд, горкомууд ба райкомуудые уялгалха.

2. Кадрнуудай дунда хэгдэдэг хүдэлмэриие һайжаруулхыень, шадамар бэрхэ залуу мэргэжэлтэдые оролдосотойгоор хүмүүжүүлжэ, хүтэлбэрилхы хүдэлмэридэ зоримгойгоор дэбжүүлээд, тэдэнэй творческо талаараа ургахын тулада шухала эрхэ нүхэсэл байгуулхыень министрнүүдтэ, зургаануудай хүтэлбэрилэгшэдтэ, партийна болон советскэ организацинуудта дурадхаха. Залуу мэргэжэлтэдые дэбжүүлхэтэйгээ хамта, эрхим мэргэжэлтэд-практигуудые хүдэлмэриинь талаар дэбжүүлээд, ажалһаа таһарангүй техническэ эрдэмдэ һураха арга боломжо тэдэндэ олгохо.

3. Залуу мэргэжэлтэдэй һургуули дүүргэжэ гарахадань, заатагүй предприятида сэхэ эльгээхэ, имагтал үйлэдбэриин талаар тэдэнэй дүй дүршэл ехэтэй болоһоной һүүлээр научно-шэнжэлэлгын ба проектнэ институдуудай хүдэлмэридэ хабаадуулхые зүбшөөхэ; техническэ дунда эрдэмтэй мэргэжэлтэдые олоор бэлэдхэдэг болохо; практигуудай дундаһаа ажалһаань таһалангүй инженернүүд болон технигүүдые үргэнөөр бэлэдхэдэг болохо; хүтэлбэрилхы кадрнуудые һэлгэжэл байдаг ушарые болюулха, промышленностиин бүхы һалбаринуудта саг үргэлжын кадрнуудые байгуулха эрид шанга хараа шэглэл баримталдаг болохо шухала гэжэ тоолохо.

VII.

Гүрэнэй түсэб гээшэ министерство, главк, предприяти бүхэнэй дүүргэхэ ёһотой хуули мүн

Түсэбтэ ёһоор арадай ажахын хүгжэлгэ хадаа ажахын капиталистическэ системэһээ социалистическэ системын тон үлэмжэ булюу һайн байһанай нэгэ гэршэ мүн. Промышленность бүхы дээрээ, предприятинуудай олонхинь түсэбтэ даалгабаринуудые дүүргэхэһээ гадна, үлүүлэн дүүргэдэг байна.

Гэбэшье, гүрэнэй түсэбые дүүргэдэггүй предприятинууд, промышленностиин зарим һалбаринуудшье бии байна. Гүрэнэй даалгабариие ходол дүүргэнгүй, арадай ажахыда ехэ хохидол ушаруулжа байдаг ой модоной ба загаһанай промышленностьдахи тэсэшэгүй байдалые КПСС-эй ЦК-гэй Пленум тэмдэглэнэ.

Түсэбүүдээ бүхы дээрэнь дүүргэбэшье һаа, үйлэдбэрилэгдэдэг зүйлнүүдэй номенклатура болон ассортиментын талаар даалгабаринуудые дүүргэдэггүй хэдэ хэдэн министерствонүүд, зургаанууд болон предприятинуудай хүдэлмэридэхи муу заншал үшөөл зайсуулагдаагүй. Олон предприятинууд шанар муутай продукци үйлэдбэрилнэ.

Үйлэдбэриин экономическа показательнуудые һайжаруулхын түлөө зохихо тэмсэл үшөөл хэгдэнэгүй— доторой резервнүүдые элсүүлхэ, түүхэй эд, материалнуудые, түлишэ болон электроэнерги арьбалха, ашаггүй гаргашануудые хороохо тушаа ёһотой хэмжээ абтанагүй — продукци үйлэдбэрилхэдөө голодһо гаргаһанһаа, гутааһанһаа ба сортыень доошолуулһанһаа уламжалан үшөөл ехэ гээлтэнүүд болоно гэжэ КПСС-эй ЦК-гэй Пленум ажахын ба партийна организацинуудай анхарал хандуулна.

Министерствонүүд, зургаанууд болон финансова органуудай зүгһөө предприятинуудай финансово-ажахын ажал-ябуулгые түхэригөөр хинаха ябадал үшөөл дутагдалтай байна. Зарим министерствонүүд, зургаанууд, предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэд болон партийна организацинууд ажахые эрхилхэ гол арга болохо ажахын тоосоое бэхижүүлгэдэ зохихо анхарал хандуулнагүй. Нөөсэлгын түсэбүүдые предприяти бүхэнэй дүүргэхэ ябадал хангахын орондо зарим министерствонүүд муугаар хүдэлмэрилдэг предприятинуудай эрьесын мүнгэ зөөриин дутагдалые түрүү предприятинуудһаа абажа хүсэлдүүлнэ.

КПСС-эй ЦК-гэй Пленумэй тогтоохонь:

1. Тогтоогдоһон номенклатура ба ассортиментын ёһоор продукци үйлэдбэрилхэ, шэнэ техникэ нэбтэрүүлхэ талаар, бүхы технико-экономическа показательнуудайнь талаар гүрэнэй түсэбые предприяти бүхэнэй заатагүй дүүргэхэ ябадал хангахыень компартинуудай ЦК болон республикануудай Министрнүүдэй Соведүүдые, нютагай партийна ба советскэ органуудые, министрнүүдые, зургаанууд болон предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэдые уялгалха. Гүрэнэй заршам эбдэгшэдтэ хамаагүйгөөр хандадаг ябадалые эрид усадхаха, тиихэдээ үйлэдбэриие хүтэлбэрилхэ шадабаригүй хүдэлмэрилэгшэдые тушаалһаань гаргажа, ажал хэрэгээ мэдэдэг, эдэбхи ехэтэй эмхидхэгшэдээр тэдэниие һэлгэхэ.

2. Гүрэнэй стандартнууд болон техническэ условинуудые сахилгын хойноһоо хиналтые шангадхаха; технологическа заршамые тон наринаар сахихын түлөө главна инженернүүд, техническэ хиналтын таһагуудай начальнигууд болон цехүүдэй хүтэлбэрилэгшэдэй харюусалгые дээшэлүүлхэ гэжэ СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи стандартнууд, хэмжүүрнүүд болон хэмжэлгын приборнуудай Комитедые, министерствонүүд болон зургаануудые уялгалха.

3. Предприятинуудай финансова ажал-ябуулгые хүтэлбэрилгэдэхи дутагдалнуудые усадхаха, материальна болон мүнгэн ресурснуудые гаргашалхадаа мунайдадаг ябадалые үгы хэхэ, арьбалалтын журамые наринаар сахиха, ажахын тоосоое бэхижүүлхэ, гээгдэжэ ябадаг предприятинуудай финансово-ажахын ажал-ябуулгые наринаар хаража үзэхэ, бүхы предприятинуудай ашагтай һайнаар хүдэлмэрилдэг болохо тушаа зохихо хэмжээнүүдые абаха гэжэ министрнүүд болон зургаануудай хүтэлбэрилэгшэдые уялгалха.

VIII.

Орон доторoo үйлэдбэрилгын хүсэнүүдые хубаарилан табилгадахи дутагдалнуудые зайсуулха

Парти, правительство орон дотор промышленностиие хубаарилан табилгые һайжаруулха талаар ехэ хүдэлмэри хээ. Орониие индустриализацилһанай, промышленностиие түүхэй эдэй элбэг газарнуудта ба хэрэглэлгын районуудта ойртуулһанай ашаар зүүн районуудай промышленность нилээд ехээр хүгжэһэн байна. Хэрбээ СССР дотор бүхы дээрээ промышленна продукци үйлэдбэрилгын 1954 оной хэмжээе 1940 онойхитой сасуулхада, 2,8 дахин ургаһан байгаа һаа, энэ үе соо зүүн районуудта промышленна продукциин хэмжээн 4 дахин ехэ болоһон байна.

Гэхэтэй хамта промышленна предприятинуудые географическа талаар хубаарилан табиха хэрэгые һайжаруулха тухай партиин XIX съездын директивэнүүд хангалтагүйгөөр дүүргэгдэжэ байна гэжэ КПСС-эй ЦК-гэй Пленум тэмдэглэнэ. Зарим министерствонүүд зүүн районуудта бии байгаа үйлэдбэрилгын хүсэнүүдые ашаглаха хэрэгтэ зохихо анхарал хандуулнагүй.

КПСС-эй ЦК-гэй Пленумэй тогтоохонь:

Промышленна предприятинуудые географическа талаар хубаарилан табиха хэрэгые һайжаруулха тухай, промышленностиие түүхэй эд ба түлишэ элбэгтэй газарнуудта, хэрэглэлгын районуудта ойртуулха тухай, экономическа районуудай ажахые зүбөөр тусхайлха, комплексноор хүгжөөхэ тухай, оронойзүүн районуудта промышленностиие бүри түргэн хүгжөөхэ хэдэ хэдэн томо городуудта промышленна предприятинуудые саашадань олошоруулха ябадалые хизаарлаха тухай партиин директивэнүүдые наринаар баримталан, орон доторoo үйлэдбэрилгын хүсэнүүдые хубаарилан табиха ниитэ-гүрэнэй түсэблэлгые һайжаруулха гэжэ СССР-эй Госпланиие, СССР-эй Госэкономкомиссиие, министерствонүүдые, зургаануудые, республикануудай компартинуудай ЦК-нууд болон Министрнүүдэй Соведүүдые, партиин крайкомууд болон обкомуудые, хизаарнуудай гүйсэдкомууд болон облгүйсэдкомуудые уялгалха.

IX.

Промышленностиие партиин зүгһөө хүтэлбэрилгын хэмжээе дээшэлүүлхэ

Социалистическэ индустриие саашадань ехээр дэбжээхэ талаар Коммунистическэ партиин мүнөө үедэ табиһан зорилгонуудые бэелүүлгэ хадаа партийно-эмхидхэлэй, партийно-политическэ хүдэлмэриие нилээд ехээр шангадхахые партийна организацинуудһаа эринэ гэжэ КПСС-эй ЦК-гэй Пленум тоолоно. Промышленностиин хүдэлмэридэхи дутагдалнууд хадаа олон райкомууд, горкомууд, обкомууд, крайкомууд болон союзна республикануудай компартинуудай ЦК-нуудэй зүгһөө техникые ба үйлэдбэриин технологиие нарижуулан һайжаруулха асуудалда анхаралаа һуладхаһанһаань нилээд дулдыдана.

Зарим партийна комитедүүд промышленна предприятинуудай хүдэлмэриин хойноһоо, бүхы дээрээ промышленностиин хүдэлмэриин ниитэ амжалтануудай ба дунда зэргын показательнуудай хойноһоо саг үргэлжын хиналта хэнэгүй, гээгдэнги предприятинуудай хүдэлмэридэхи дутагдалнуудые обёорногүй, тэдээниие түрүү предприятинуудай хэмжээндэ хүргэхэ тушаа зохихо хэмжээ абанагүй. Партиин хэдэ хэдэн обкомуудай, горкомуудай хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэд предприятинуудта хаа яа ошоно, тэндэхи бодото хэрэг байдалые мэдэнэгүй, предприятинуудай болон партийна эхин организацинуудай хүдэлмэридэ зохихо нүлөө үзүүлнэгүй.

Предприятинуудтахи хэрэг байдалай түлөө промышленна таһагуудай үүргэ ба харюусалга хэдэ хэдэн райкомууд, горкомууд, обкомууд, крайкомууд болон союзна республикануудай компартинуудай ЦК-нуудта доошолуулагданхай гэжэ КПСС-эй ЦК-гэй Пленум тэмдэглэнэ. Эдэ таһагуудай хүдэлмэрилэгшэд предприятинуудта эмхидхэлэй хүдэлмэри ябуулхын, кадрнуудые мэдэжэ абахын, техникые болон үйлэдбэриин экономикые шудалхын орондо ажахын жэжэ хэрэгүүдые эрхилнэ, олон тоото справканууд болон тоо мэдээнүүдые зохёоно.

Промышленностиин үмэнэ табигдаһан зорилгонуудые шиидхэлгэдэ профессиональна союзуудай үүргэ улам дээшэлнэ. Ажалшадай үргэн олоороо хабаададаг организаци болоһон профессиональна союзууд манай гүрэнэй үмэнэхи политическэ болон ажахын зорилгонуудые бэелүүлхэ хэрэгтэ хүдэлмэришэд болон албахаагшадай хүсэлэлгые зорюулан, тэдээниие коммунистическээр хүмүүжүүлхэ талаар ехэ хүдэлмэри ябуулна; энэ хэрэгтэ профсоюзуудай туйлаһан амжалтанууд арсашагүй ехэ ба үргэн ниитэдэ мэдээжэ. Гэбэшье, профсоюзна олон организацинууд һулаар хүдэлмэрилнэ. ВЦСПС, профессиональна союзуудай ЦК-нууд болон нютагуудтахи профсоюзна комитедүүд социалистическэ мүрысөө эмхидхэлгэдэ зохихо анхарал хандуулнагүй. Олонхи ушарта тэдэнэр зарим хүнүүдэй гү, али үсөөхэн тоонойтүрүү хүдэлмэришэдэй дунда хүдэлмэрилөөд лэ, үйлэдбэриин түсэбэй дүүргэлтые өөһэдынгөө хүдэлмэрээр шиидхэжэ байдаг, мүрысөөнэй үргэн ниитэ хабаадагшадые мартана.

Союзна республикануудай компартинуудай ЦК-нуудые, партиин крайкомууд, обкомууд, горкомууд болон райкомуудые КПСС-эй ЦК-гэй Пленум иигэжэ уялгална:

1. Промышленностиие хүтэлбэрилгээ шангадхажа, предприятинуудай хүдэлмэриие һайжаруулгада бодото үрэ дүнгүүдые туйлаха. Ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ, наука болон техникын эгээн шэнэ туйлалтануудые промышленностьда нэбтэрүүлхэ талаар, үйлэдбэриин новаторнууд болон предприятинуудай түрүүшүүлэй дүй дүршэлые үргэнөөр дэлгэрүүлхэ талаар хэгдэдэг эмхидхэлэй хүдэлмэридэ партийна организацинууд гол анхаралаа хандуулха ёһотой. Үйлэдбэриин түсэбүүдые дүүргэлгын, түрүү техникые нэбтэрүүлгын амжалтатайгаар шиидхэгдэжэ байдаг газарта олонхи коммунистнуудай байхын тулада тэдээниие үйлэдбэри дээрэ хубаарилан табилгын дутагдалнуудые зайсуулха.

2. Научно-шэнжэлэлгын, проектнэ институдуудай болон конструкторска бюронуудай партийна организацинуудай ажал-ябуулгые һайжаруулгада, техническэ прогрессэй талаар научна ба инженерно-техническэ кадрнуудай хүдэлмэриие бүхы хэмжээгээр эдэбхижүүлхын тулада тэдэниие политическээр хүмүүжүүлгые шангадхаха хэрэгтэ онсо анхарал хандуулха.

3. Ажахын эдэбхитэдэй суглаануудые хододоо үнгэргэжэ байдаг заншалые дахин һэргээхэ, научно-техническэ конференцинүүдые, үйлэдбэриин новаторнуудай, уралан нарижуулагшад болон ухаалан зохёогшодой зүблөөнүүдые түргэ түргэн зарлажа, шэнэ техникын талаар хүдэлмэринүүдые амжалтатайгаар үнгэргэхэ хэмжээ-ябуулганууудые тэдээн дээрэ зүбшэн хэлсэжэ байха, предприятинуудта үйлэдбэриин зүблөөнүүдые хододоо үнгэргэжэ байха.

4. Предприятинуудай үйлэдбэриин ажабайдалда комсомольско организацинуудай дүүргэдэг үүргые ба эдэбхиие дээшэлүүлхэ, комсомолецууд болон залуушуулай үнэтэ эхилэлгэнүүдые бүхы хэмжээгээр дэмжэхэ, залуу хүдэлмэришэдые политическээр хүмүүжүүлхэ ба тэдээнэй үйлэдбэриин мэргэжэлые дээшэлүүлхэ тушаа анхарал оролдолго ехээр гаргаха.

5. Райкомууд, горкомууд, обкомууд, крайкомууд болон союзна республикануудай компартинуудай ЦК-нуудай промышленна таһагуудай хүдэлмэриие һайжаруулха. Эдэ таһагуудай хүдэлмэрилэгшэдэй ажалайнгаа сагай ехэнхи хубида предприятинуудта ябахынь, парти, правительствын директивэнүүдые бодотоор бэелүүлхэ хэрэгтэнь партийна организацинуудта туһалхынь тулада тэдэнэрые хэрэггүй саарһа бэшэлгэһээ хүнгэлхэ.

6. Ажалшадай хэрэглэмжэнүүд тушаа ехэ анхарал оролдолго гаргаха, гэр байра барилгын тогтоогдомол түсэбэй заатагүй бэелүүлэгдэхэ хэрэгтэ, ниитын эдеэ хоолой, эмнэлгын, коммунальна предприятинуудай ба ажалшадай ажаһуудалай хэрэглэмжые хангалтатай холбоотой бусад эмхи зургаануудай хүдэлмэридэ һайн журам тогтоохо хэрэгтэ онсо анхарал хандуулан, хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд болон албахаагшадые культурно-ажаһуудалай талаар хангалгые саашадань һайжаруулха тушаа хэмжээнүүдые абаха; предприятинуудта ажал хамгаалха ба аюулгүй байдал сахиха талаар бүхы зохихо хэмжээ-ябуулганууудые нягтаар бэелүүлхэ.

Шүүмжэлэл ба өөрыгөө шүүмжэлэл үргэнөөр дэлгэрүүлэн, профсоюзуудай гэшүүдэй политическэ ба үйлэдбэриин эдэбхиие дээшэлүүлхэ хүдэлмэриие предприятинуудта ехээр һайжаруулха гэжэ ВЦСПС-ые, профсоюзуудай ЦК-нууд болон нютагуудтахи профсоюзна органуудые уялгалха.

7. Үйлэдбэриин түрүүшүүл болон новаторнуудай туйлалтануудые оролдосотойгоор нэбтэрүүлжэ ба дэлгэрүүлжэ, тэрээнэй үндэһөөр шэнэ амжалтануудые туйлаха гээшэ тон шухала гэжэ хараадаа абаад, социалистическэ мүрысөө шэнэ хүсэтэйгөөр дэлгэрүүлхэ.

☆ ☆ ☆

Социалистическэ промышленностиие саашадань хүгжөөхэ программые амжалтатайгаар бэелүүлхын түлөө оролдохыень КПСС-эй ЦК-гэй Пленум коммунистнууд, комсомолецууд, эрэгтэй эмэгтэй хүдэлмэришэд, мастернууд, технигүүд, инженернүүд, наукын ажал-ябуулагшад болон албахаагшадые уряална, манай Эхэ оронойбаатарлиг хүдэлмэришэн анги, интеллигенци ба бүхы ажалшад Коммунистическэ партиин хүтэлбэрэер промышленностиие ехээр дэбжээжэ, Советскэ гүрэнэй хүсэ шадалые саашадань бэхижүүлхэ хэрэгтэ, манай орон дотор коммунизм байгуулха хэрэгтэ шэнэ нэмэри хэхэ байха гэжэ батаар этигэнэ.

Хабарай тарилгын дүнгүүд, тарилгые харууһалга, ургаса хуряалгые үнгэргэлгэ тухай, 1955 ондо хүдөө ажахын продуктнуудые бэлэдхэхэ түсэбэй дүүргэлтые хангаха тухай КПСС-эй ЦК-гэй Пленумэй тогтоол

(1955 оной июлиин 8-да батал агдаба)

Хабарай тарилгын дүнгүүд, ургаса хуряалгые үнгэргэлгэ ба хүдөө ажахын продуктнуудые бэлэдхэхэ түсэбэй дүүргэлтые хангаха тухай асуудал зүбшэн хэлсээд, КПСС-эй ЦК-гэй Пленум колхозууд, машинно-тракторна станцинууд болон совхозууд энэ жэлдэ орооһото, техническэ ба бусад культурануудай тарилгые агротехническэ эрхим болзорто, полевой хүдэлмэринүүдые һайн шанартайгаар хэжэ үнгэргэһэн байна гэжэ тэмдэглэнэ. Орон дотор хабарай культуранууд үнгэрэгшэ жэлэйхидэ орходоо 21 миллион гектараар, тэрэ тоодо шэниисэ 11 миллион гектараар үлүү ехээр таригдаа; кукуруза 17,9 миллион гектарта таригдаһан байна, энэнь 13,6 миллион гектараар үлүү ехэ болоно. Шэнэ ба боро газарнуудта тарилга хэхэ даалгабари нилээд ехээр үлүүлэн дүүргэгдээ. Энэ жэлдэ ороoһо таряа, техническэ культурануудые, тэжээл суглуулгые, мяха, һү, нооһо болон бусад продуктнуудай үйлэдбэрилгые ехэдхэхэ бата үндэһэ һуури колхозууд болон совхозуудта байгуулагдаа.

Мүнөө үедэ партийна организацинуудай, советскэ болон хүдөө ажахын органуудай, колхозууд, МТС-үүд болон совхозуудай тон шухала зорилгонь юуб гэхэдэ, тарилгые жэшээтэ һайнаар харууһалха, ургасые саг соонь, гээлтэгүйгөөр хуряаха, хүдөө ажахын продуктнуудые бэлэдхэхэ ба худалдан абаха [illegible]ые болзорһоонь урид дүүргэхэ, үрһэнэй фонднуудые гүйсэд хааха, малажалые тэжээлээр гүйсэд хангаха, колхозуудай ниитын ажахые бэхижүүлхэ хэрэгтэ шэнэ амжалтануудые туйлажа, энээнэй үндэһөөр колхознигуудай ажалта үдэрэй мүнгэн ба натуральна түлбэриие дээшэлүүлхэ, ажана байдалыень улам һайжаруулха ябадал болоно.

Хүдөө ажахын продуктнуудые үйлэдбэрилгые ехэдхэхэ, хүдөө ажахые саашадань дэбжээхэ талаар партиин табиһан зорилгонуудые шэн зоригто ажалаараа амжалтатайгаар бэелүүлхыень эрэгтэй эмэгтэй колхознигуудые, комбайнернууд болон трактористнуудые, МТС-үүдэй, совхозуудай хүдэлмэришэд болон мэргэжэлтэдые, хүдөө ажахын бүхы хүдэлмэрилэгшэдые, хүдөө ажахыда зорюулагдаһан захилнуудые бэелүүлжэ байдаг промышленна предприятинуудай хүдэлмэришэд, инженернүүд болон технигүүдые Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин Центральна Комитедэй Пленум уряална.

Хүдөө ажахын ажалшад манай бүхы арадта дэмжэгдэн, тэдээнэй эдэбхитэй туһаламжатайгаар ургаса хуряалгые, хүдөө ажахын продуктнуудые бэлэдхэлгые амжалтатайгаар үнгэргэхэ, тиин социалистическэ Эхэ оронойнгоо хүсэ шадалые саашадань бэхижүүлхэ, ажалшадай ажана байдалые улам һайжаруулха хэрэгтэ шэнэ нэмэри хэхэ байха гэжэ КПСС-эй ЦК-гэй Пленум батаар этигэнэ.

Вьетнамай Демократическа Республикын Правительственна делегациин Москвада ерээд байлга

Советскэ правительствын уряалаар Президент Хо Ши Мин түрүүтэйгээр Москвада ерээд байһан Вьетнамай Демократическа Республикын Правительственна делегаци июлиин 13-да Московско Кремльдэ орожо, тэрэнэй архитектурна памятнигуудые — Архангельска ба Благовещенскэ сүмэнүүдые хараа. Оронойастернуудай бүтээһэн «Хан-хонхо» ба «Хан-пушка» гэжэ шухаг зүйлнүүдые Президент Хо Ши Мин ехээр һонирхон хараа.

Кремль соо, В. И. Ленинэй кабинедые ба байрые делегациин гэшүүд хараа. Тэрэнэйнгээ һүүлээр һайшаалайнь дэбтэртэ Хо Ши Мин иигэжэ бэшээ: «Ленин — пролетарска революциин агууехэ багша мүн. Тэрэ хадаа эгээн үндэр дээдэ ёһо заншалтай хүн байгаа. Тэрэнь ажалда дуратай, юумэдээ гамтай, арюун һайхан, простой байха ябадалда бидэниие һургана. Ленин хэтэдээ мүнхэл!»

Кремлиие хараха үедэнь СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй секретарь Н. М. Пегов, Советскэ Союзһаа Вьетнамай Демократическа Республикада байдаг Онсо ба Бүрин эрхэтэ Посол А. А. Лаврищев, СССР-эй Гадаадын хэрэгүүдэй министерствын протокольно таһагые даагшын туһалагша К. А. Кочетков, Московско Кремлиин комендант генерал-лейтенант А. Я. Веденин делегацитай хамта ябалсаа.

Үдэрынь, Вьетнамска Правительственна делегациин бүлэг гэшүүд Сталинай нэрэмжэтэ автомобильна заводто орожо хараа.

Гурбадахи шудхалаагай цехтэ айлшад ороһон байна. Заводто 27 жэл соо хүдэлмэрилжэ байһан мастер В. Т. Евсеев хүдэлмэришэдэй зүгһөө тэдэниие амаршалаа. Цех соо замхашагүй удаан альга ташалга, «Вьетнамай арад мандаха болтогой!» гэһэн уряа хашхаралдаан болоо. Энэ цех соо хэн эгээн һайнаар хүдэлмэрилнэб гэжэ делегациин гэшүүдэй һонирхоходонь, үдэрһөө үдэртэ нормоёо үлүүлэн дүүргэдэг хүнүүдэй нэрые тэдэндэ хэлэжэ үгэһэн байна. Вьетнамай Демократическа Республикын промышленностиин ба худалдаа наймаанай министр Фан Ань, эрхим хүдэлмэрилэгшэд А. Е. Баркова, А. М. Чистякова гэгшэдэй гарые бариад, советскэ ажалшадай хүндэлэлдэ юрөөл табяа.

Вьетамска баатарлиг арадай түлөөлэгшэдые заводой хүдэлмэришэд, инженернүүд, технигүүд үнэн зүрхэнһөө халуунаар амаршалаа.

Заводой Культурын ордондо делегациин ороходонь пионернүүд айлшадта баглаа сэсэгүүдые барюулаа. Пионерка Катя Влащенко Вьетнамай хүүгэдтэ амаршалга хүргэхыень гуйжа, делегадуудта хандаһан байна. Культурын ордондо тэдэнэй ерэхэдэ автозаводойхид, тэдэнэй гэр бүлынхид олоороо сугларһан байгаа. Айлшадай ерэһэн тухай суу ордоной тон ехэ байшан соо угаа түргэнөөр мэдэгдээдхёо. Тэрэнэй залнуудай нэгэн соо делегадуул заводой хүдэлмэрилэгшэдтэй уулзаа. Һайнаар угтаһанайнь түлөө хүдэлмэрилэгшэдтэ баясхалан хүргэхэ зуураа, советскэ автомобиль бүтээгшэдэй эрхим һайн хүдэлмэриие делегациин гэшүүд өөһэдынгөө нюдөөр хараа гэжэ Вьетнамай Демократическа Республикын Финансын министр Ле Ван Гиен хэлээд, тэдэнэй амжалтануудаар баясажа байһан тухайгаа элиишэлэн мэдүүлээ. Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин хүтэлбэрэер бүри ехэ амжалтануудые туйлаха байһыетнай бидэнэр этигэнэбди гэжэ Ле Ван Гиен мэдүүлээ.

(ТАСС).

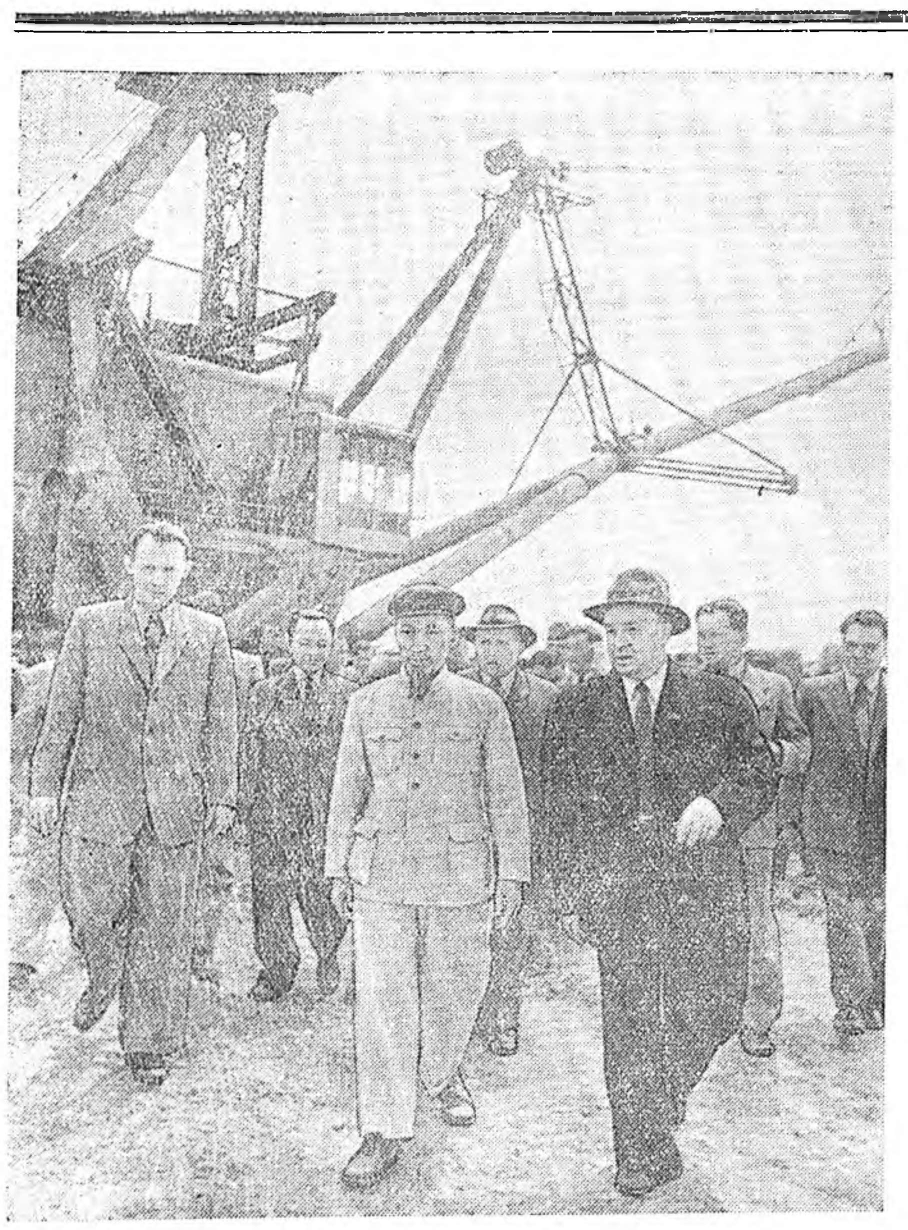

Президент Хо Ши Мин түрүүтэй, Вьетнамай Демократическа Республикын Правительственна делегаци Иркутск да Ангарска гидроэлектростанциин барилгые хараһан байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Президент Хо Ши Мин алхалдаг экскаваторай дэргэдэ.

М. Минеевэй фото.

Ряд хоорондын элдүүрилгые ойрын үдэрнүүдтэ дүүргэе!

Кукурузынгаа ургасые харууһалнагүй

Торнин МТС-эй харьяата колхозууд энэ жэлдэ кукурузын буурсаг абахын тулада 1046 гектарта, тэрэнэй ногоо абахын тулада 384 гектарта тарилга хэһэн байна.

Кукурузын ургаса гансахан тарилга хэлгээр хизаарлагдаха бэшэ, харин тэрэнэй ургасын хойноһоо харууһалга ехэ удхашанартай. Энэ хүдэлмэри хадаа кукурузые һайнаар ургуулжа, тэрэнэй баян ургаса саг соонь хуряажа абаха арга олгохо байна. Гэтэр, эндэхи колхозуудай поли буртаг үбһэндэ дараггдажа, зумбраа мэтын ургасын хоротондо эдигдэжэ, зарим полинуудай ургаса доройтуулагдана. Энэ юун дээрэһээ болоноб гэхэдэ, буртаг үбһэнтэй, зумбраатай тэмсэл хэгдээгүй дээрэһээ болоно.

Эндэхи колхозууд тарилгын ургасын хойноһоо харууһалга эмхидхэхэ зэргэтэй байгаа. Теэд энэ хүдэлмэри ёһо тэдысэ үнгэргэгдэһэн байна. Аяар 1400 гаран гектар тарилгын хахадһаа бага талмайнь кукурузын эшын газарһаа бултайгаагүйдэ мүн тариһан хойноһь борноойлогдоһон байгаа. Энээн дээрэһээ багсаахада, дурсагдаһан МТС-эй болон харьяата колхозуудайнь хүтэлбэрилэгшэдэй кукурузын тарилгын хойноһоо харууһалха агротехникые тоонгүй, тэрэ хүдэлмэриие хойшо татаһанине гэршэлнэ.

Мүнөө кукурузын эшын олон набшаһатай болоод байхада тэрээндэ ряд хоорондын культиваци хэхэ, тяпкаар хүрьһыень бамбайлган, үбһыень түүхэ хүдэлмэри оройтуулагдахагүй байгаа. Теэд мүнөө зарим колхозууд дурсагдаһан энэ хүдэлмэриие эхилээдүй байха юм. Калининай, Молотовой, Маленковой нэрэмжэтэ колхозуудай полинууд дээгүүр культивацилга эхилһэн болобошье, оройдоо 25 гектарта ряд хоорондын элдүүрилгэ хэгдээд байна. Тиихэдэ зарим колхозуудынь буртаг үбһэ түүхэ, кукурузын ряд хоорондын элдүүрилгэ хэхэ хүдэлмэри эхилээдүй байһаар.

Зунай хахадлатар, тэжээл бэлэдхэхэ хүдэлмэриин эхилтэр энэ шухала хүдэлмэриие захалаадүй байхадаа кукурузын ургасада ехэ гэмтэл ушаруулна гээшэ. Гадна, таряанай хоротон хабарһаа хойшо кукурузын үрэһэ газар дороһоонь малтан эдижэ захалһан байгаа. Кукурузын амта абаһан тэрэ хоротоной байрлаһан полинууд дээрэ ургаса оройдоошье гараагүй. Тиигэжэ хэдэн гектар тарилга хосороо. Гансашье энэ колхозой поли дээрэ бэшэ, мүн Хрущевой, Маленковой нэрэмжэтэ колхозуудай полинууд дээрэ зумбраанууд ехэ гэмтэл хэнэ. Теэд мүнөө хүрэтэр зумбраае хюдаха асуудал зарим колхозуудта шиидхэгдээгүй байһан зандаа. Энэ колхоз кукурузын ряд хоорондын элдүүрилгэ хайшан гэжэ хэхээ үшөө хүсэд мэдэнэгүй, энэ хүдэлмэридэ хэрэглэгдэхэ зэр зэмсэг үгы. МТС болон тэрэнэй мэргэжэлтэдэй зүгһөө туһаламжын үзүүлэгдэдэггүй байһые энэ баримта гэршэлнэ.

Торнин МТС ряд хоорондын элдүүрилгэ хэхэ минил гурбахан культиватортай. Тэдэниие колхозой нэлэнхы поли дээрэ ябуулхаһаа байтагай, МТС-эйнгээ усадьба шадар гараар һуулгагдаһан гектаршье хүрэхэгүй туршалгын участок дээрэ культиватораа ябуулжа ядаа.

Торнин МТС-эй дирекци, тэрэнэй ахалагша мэргэжэлтэд кукурузын ряд хоорондын элдүүрилгэ хэхэ хэрэгтэ анхаралаа багаар хандуулна.

Н. Цыбенов, манай корреспондент.

Түрүүшын ряд хоорондын элдүүрилгэ дүүгэхэмнай

ТАРБАГАТАЙ. **(Телефоноор абтаба).** Аймагай колхозууд мүнөө жэл 1807 гектарта квадратно-гнездовой аргаар кукуруза таряа. Ниитынгээ малые шэмэтэ тэжээлээр хангахын тула аймагай колхознигууд болон МТС-эй механизаторнууд эршэмтэйгээр хүдэлнэ. Тиигэжэ үсэгэлдэрэй мэдээнэй ёһоор бүхы таригдаһан кукурузын талмайн 1649 гектартань ряд хоорондын түрүүшын элдүүрилгэ хэжэ дүүргэгдээ. Таригдаһан бүхы кукурузынгаа ургасые элдүүрилхын тула июлиин 8-да аймагай хүн зониие олоор хабаадуулжа воскресник үнгэргөөбди. Тиин спиртзаводой 100 хүн, аймагай эмхи зургаануудай 267 хүн, Улан-Удэ городой 73 хүн воскреснигтэ хабаадалсаа. Аймагаймнай колхозуудта Улан-Удэ городһоо ерэһэн 180 хүн кукурузын ургасын хойноһоо харууһалгада хоёр үдэрэй туршада хүдэлмэрилхээ мүнөөдэр ерээ.

Чапаевай нэрэмжэтэ (түрүүлэгшэнь Пестерев), Молотовой нэрэмжэтэ (түрүүлэгшэнь нүхэр Кожевников) кукурузынгаа ургасада нэмэлтэ тэжээл түрүүлэн оруулаад, һүүлээрнь ряд хоорондын элдүүрилгэ богони болзор соо хэжэ дүүргээ.

Аймагай МТС-үүдэй дунда Ехэ-Куналейн МТС (директорынь нүхэр Юринский) кукурузын ургасые харууһалхадань колхозуудта һайнаар туһална.

М. Бурлаков, Тарбагатайн аймгүйсэдкомой түрүүлэгшэ.

Арга боломжоёо хэрэглэнэгүй

Силоснэ болон бусадшье барилгануудые эрхилхэ хэрэгтэ барилгын материалай ехээр хэрэглэгдэхэ байһаниинь мэдээжэ. Зарим колхозууд эдэ барилгануудые химдаар ба түргэнөөр барихын тулада ехэхэн оролдолго гаргана. Тарбагатайн аймагай колхозууд силоснэ траншейнүүдые цементээр ханалха ба үнэ багатай известняк хэрэглэхэ дүүрэн аргатай. Юуб гэхэдэ, Барыкино-Ключевскойн сельсоведэй «Путь Ленина» колхозһоо хоёр километрын газарта тон ехэ сагаан шулуутай (известняк) газар бии юм. Энээниие гансахан нютагай зонһоо байха хүршэ аймагуудай колхозууд, Тарбагатайн аймгүйсэдком ба промкомбинадай хүтэлбэрилэгшэдшье мэдэхэ байна.

Энэ известнягай хэрэглэгдэжэ эхилһээр олон жэл үнгэрөө. «Путь Ленина» колхозой гэшүүд, мүн бусадшье колхозууд эндэхи известнягые галдажа, һайн шанартай извёстко абадаг һэн. Теэд юундэшьеб, һүүлэй жэлнүүдтэ тон ойрхоно байһан, шанаршье һайнтай известнягые хэрэглэхээ болишоһон байна.

«Путь Ленина», «Авангард», «Красный боец», Дзержинскын нэрэмжэтэ колхозуудай правлени газаагаа байһан энэ известнягые хэрэглэхын оронДо 200 километрын газарһаа извёстко шэрэжэ асарһаниинь дээрэ гэһэн тон буруу һанал бодол баримтална. Эдэ колхозуудай правлени, аймгүйсэдком, мүн промкомбинат ондоо тээһээ асарһан тонно известкын хэды шэнээн үнэ сэнтэй болохо байһаниие бодожо үзэнэгүй. «Путь Ленина» колхоз нэгэ тонно извёстко 140 түхэригөөр худалдажа абана. Тэрээниие асаралгада 100 шахуу түхэригэй горючи гаргашална, ашаалга, буулгалга дээрэ олон хүн хүдэлмэрилнэ, ондоо ажал дээрэ хэрэглэгдэхын оронДо нэгэ автомашина хоёр үдэр соо энэ извёсткын асаралга дээрэ ашагладаг байха юм. Тэрэшэлэн Жиримскэ МТС-эй харьяата колхозууд Шулуута гэжэ газарһаа извёстко худалдан абахадаа эгээл инмэ гаргаша хэдэг байна.

Барыкино-Ключевскойн известнягые извёстко болгон үргэнөөр хэрэглэхэ тухай хөөрэлдөөн аймгүйсэдкомдо, промкомбинадта, мүн колхозуудай правленидэ гараһаар тон униинэй. Гэбэшье, бодото дээрээ юушье хэгдэнэгүй. Тарбагатайн аймпромкомбинадай директор нүхэр Хромых мүнөө үедэ колхозуудай барилгада элбэгээр хэрэглэгдэдэг материалнуудые ехээр үйлэдбэрилхын түлөө хэмжээ абанагүй.

Тарбагатайн аймгүйсэдком энэ шухала асуудалда анхаралаа хандуулнагүй. Барыкино-Ключевскойн баян известнягые хэрэглэхэ талаар промкомбинадай хүтэлбэрилэгшэдтэ шанга эрилтэ хэгдэхэ ёһотой.

И. Ухов.

ССР-тэ ошоод ерэһэн тухайгаа Джавахарлал Нер[у] иигэжэ хөөрэнэ

ДЕЛИ, июлиин 14. (ТАС[С]). «Хиндустан стандард» гэжэ газ[етын] мэдээсэһэнэй ёһоор, премьер-мин[истр] Неругэй хүндэлэлдэ зорюулан[...] диин дотоодын хэрэгүүдэй мин[истр] Пант үсэгэлдэр юрын уулзалга х[...] байна. Индиин президент Пра[...] вице-президент Радхакришнан[...] индийскэ правительствын гэш[...] уулзалга дээрэ байлсаа.

Советскэ Союзда ба бусад[...] нуудта ошоод ябахадаа хараһан[...] һэн юумэ тухайгаа уулзалгын[...] Неру хөөрэһэн байна. Ябаһан лэ[...] зартамин арад зон эб найрамда[...] бүгэдөөрэн эрмэлзэдэг байһыень[...] рааб гэжэ тэрэ онсо тэмдэглээ.

Советскэ Союзда аяншалһан[...] хайгаа хөөрэхэдөө, намайе үнэ[...] рөөл хани ёһоор угтаа гэжэ [...] заагаа. Советскэ Союзда бэелүү[...] дэһэн индустриализаци тухай ж[...] хэ зуураа, промышленностьда, [...] хүдөө ажахыда механизациин ү[...] нөөр бэелүүлэгдэһые Неру тэм[...] лээ. Советскэ Союзда хүдэлмэри[...] дэй хүүгэдэй амаралта тухай ехэ[...] харал хандуулагдадаг гэжэ тэрэ[...] со тэмдэглэһэн байна.

ГДР-эй ажаглагшадай делегаци Женева ошохо[о] мордобо

БЕРЛИН, июлиин 14. (ТАС[С]). СССР-эй, США-гэй, Англиин[...] Франциин правительствонуудые т[...] гойлогшонорой Женевскэ зүблөө[...] хабаадалсахын тулада Герман[...] Демократическа Республикын аж[...] лагшадай делегаци Женева орох[...] мүнөөдэр Берлинһээ мордобо. Де[...] гациие ГДР-эй гадаадын хэрэгүү[...] министрын орлогшо Г. Хандке т[...] гойлоно гэжэ АДН агентство мэд[...] сэнэ.

Даллес Парижда ерэб[э]

ПАРИЖ, июлиин 14. (ТАС[С]). Франс Пресс агентствын мэдээсэ[һэ]нэй ёһоор США-гэй гүрэнэй сек[ре]тарь Даллес мүнөөдэр Париж[да] ерээ.

Урда Вьетнамдахи байда[л]

ЛОНДОН, июлиин 12. (ТАС[С]). Сайгонһоо Рейтер агенствын ко[р]респондентын дамжуулһанай ёһо[ор] Сиамска заливай эрьедэ, Рач-Г[...] шадар Нго Динь Дьемэй сэрэг[...] дэй ба «Хоа-Хао» гэжэ шажа[...] бүлгэмэй отрядуудай хоорондо ш[...] га байлдаан боложо үргэлжэлһэ[...] гэжэ Нго Динь Дьемэй правитель[ст]во июлиин 10-да мэдээсэһэн бай[...]

НЬЮ-ЙОРК, июлиин 14. (ТАС[С]). Сайгонһоо Юнайтед Пресс агент[ст]вын корреспондентын мэдээсэһэн[эй] ёһоор, США-һаа Сайгондо бай[...] информационно албанай байш[...] сооһоо удаан боложо тэһэрдэг м[...] үсэгэлдэр олдоһон байна. Хоёр [...] делиин урда тээ энэ байшан р[...] гар граната шэдэгдэһэн байгаа.

ХЭЖЭНГЫН АЙМАГТА

ТҮРҮҮШҮҮЛЭЙ ХӨӨРЭЛДӨӨН

Хэжэнгын МТС-эй түрүү механизаторнууд нүхэд Ануфрьев, Раднаев, Доржиев, Жапов гэгшэд үнгэрэгшэ жэлдэ ажалай үндэр бүтээсэ туйлаһанайнгаа түлөө Хүдөө ажахын бүхэсоюзна выставкэдэ ошожо ерээ. Эдэнэр выставкэ хаража ерэһэн тухайгаа колхознигуудай дунда хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэнэ.

Тиин тэдэнэр түрүүшүүлэн дүй дүршэл хэрэглэн үшөө һайнаар хүдэлмэрилхэ гэжэ шиидэнхэй.

НООҺО ЕХЭЭР ХАЙШАЛНА

Дунда Худанай сомоной Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой хонинод хонидойнгоо ашаг шэмэ үгэлгые дээшэлүүлхын тула оролдосотойгоор хүдэлмэрилнэ. Тэрэнэй ашаар колхоз нёдондо жэлэйхидээ орходоо һураггүй ехэ нооһо хайшалба.

Малажалһаа продуктнуудые бүри ехээр абадаг болохын түлөө эндэхи малшад социалистическэ мүрысөөндэ улам эршэтэйгээр оролсобо.

ТҮРҮҮ НАЙМААЛАГША

Доодо-Худанай сомоной Ворошиловай нэрэмжэтэ колхозой дэргэдэхи магазинай наймаалагша Д. Дашидондукова эд хэрэглэгшэдэй эрилтые һайнаар хангахын түлөө ехэхэн оролдолго гаргана.

Ажалшадай захилаар эд бараа элбэгээр асаржа худалдадаг дээрэһээ, энэ нүхэр хоёрдохи кварталайнгаа даалгабариие 139 процент дүүргэбэ. Нүхэр Дашидондукова аймагай түрүү наймаалагшадай нэгэниинь юм.

Ш. Бадмаев.
Г. Дашабылов.

ГАЙХАЛТАЙ СҮНХЭРЭГ

Б. МУНГОНОВ

☆
РАССКАЗ
☆ ☆

Хүсөөтын айлһаа баруулжаа хоёр модоной газарта Сагаан нуур гэжэ ехэ нуур бии юм. Хотоной гурбан хүбүүн — Бата, Гарма, Доржи ходо энэ нуурта ошожо, загаһа хахуулидадаг һэн. Нуурта ойртоходоо тэдэнэр гурбан тээшээ таһаржа, өөһэд өөһэдыңгөө дуратай газарта ошодог байгаа. Хүн бүхэн өөрынгөө шэлэһэн газарые эгээн һайн гэжэ һанадаг бэлэй. Доржонь нуурай хойгуур ябашадаг. Батань нуурай зүүгээр, эгээл тэрээхэн ганса хүһанай тэндэ ошодог байба. Тиихэдэ Гарманъ бүри урдуур тэгүүлэн, аяар урда захада таража, хоёр—гурбан арьягар томо шэнэһэтэй бүлэг бургааһа һөөгүүдэй тэндэ ошоод, харагдахатай харагдахагүй юумэ байдаг һэн. Гарма Үбһэтэ хүлэй адагта хахуулидаха дуратай бэлэй. Тэдэнэр гурбуулаа өөһэд өөһэдын дурлаһан газартай байгаа.

Наранай орожо, үргэн халбагар нуур дээгүүр үдэшын боро хараанай һүүнэгтэн ерэхэдэнь, нуурай урда захаһаа «Ябаяа, ябаяа!» гэһэн Гармын оог шаад гэжэ аяар холоһоо сууряатан дуулдадаг һэн.

Нуур модо хахад тухай үргэнтэй, мүн тэрээнһээ нэгэ бага ехэ утатай аад, баруун хойноо гонзогор хоолойтой, зүүн урагшаа улхантан гараһан, тохойтой юм. Нуурые тойроод, илангаяа зүүн ба хойто захаарнь, ямар нэгэн үльгэрэй баатарай шодаргалан шамажархиһан юм шэнги орбогор хара далангууд орбойлдон харагдадаг. Хүнэй ябахада эрьень зарим тээгүүрээ намхалзажа, һөөл аймшагтай шэнги байдаг. Иимэ газарта удаан байгаа һаа, эрьень доошоо оро ороһоор, дээгүүрнь үһан гаража, байн байн булшанда, үбдэгтэ хүрэдэг. Саашаа байгаа һаа, бэлхүүһэндэшье хүрэжэ болохо һэн бээз, теэд тиитэрээ байгаад юун болохобши, хубсаһаяа норгохоһоо бэшэ. Үһанай үбдэгтэ хүрэхэдэнь лэ гэдэргээ сухарилтай болоодхидог юм.

Нуурые тойроод, ожорһо ногооной дундуур олон ехэ бага сүнхэрэгүүд бии. Тэдэнэй ехэнь гэрэй һуурини тухай, багань—алхаад гарахаар бишыханууд байдаг. Нуурай эрьеэр ойлгод гэжэ ябахаар—халтад гэбэл иимэ нүхэ уруу унажа болохош.

Үдэшэлэн Доржи, Бата, Гарма гурбан нуурһаа тээ зүүгээр ниилээд, саашаа сугтаа гэртээ харидаг һэн. Уулзахадаа тэдэнэр «Хэмнай олые баряаб?» гэжэ һонирхон, бэе бэеынгээ олзые үзэдэг байба.

Нэгэтэ үдэшэлэн гурбан хүбүүд олзоёо үзэлсэжэ байтараа Гарманъ нэгэ юумэ ухаандаа оруулан, Доржиин шоур гайхангяар хараба.

—Яагаа жэгтэй юм? Шинихи хуу аб адлихан томо алгананууд лэ! Нэгэншье хөөлэнтии, халбага зоодой үгыл!—гээд, Гарма ооһорто үлхөөтэй алганануудыень Батада харуулба.

—Нээрээ тиимэ лэ!—гэжэ гайхаад, Бата загаһануудые барижа байжа үзэбэ, тиигээд өөрынгөө бариһан загаһа харуулба:—Хоёр—гурбан лэ томо алгана гаргааб. Нэгэ хэды хөөлэнтии. Бэшэниинь жаахан алгананууд, халбага зоодойнууд..

—Минииихи баһал тиимэшүү даа,—гэжэ мүн лэ урмагүйшэгөөр дуугараад, Гарма өөрынгөө загаһа харуулха зуураа, «хөөлэнтии, халбага зоодойнууд яһала гэмгүйл загаһан юм бэзэ, теэд алгананань дээрэ даа» гэжэ һанаадхина.

Тиигээд Гарма Бата хоёр Доржиингоо нюур асуунгяар хараад, абяагүй байнад. Теэд Доржи тэдэниие һайсахан гайхуулха гэһэн хэбэртэй, халта миһэд гэн:

—Яһала һайн загаһа, олыешье баряа ха юмта. Хөөлэнтии, халбага зоодойнууд аргагүй шүлэ һайнтай юм. Халаг, намда юундэ баригданагүй гээшэб? Зай, ябая даа, харанхы болохонь,—гэжэ хэлээд, түрүүлэн ябаадхиба.

Гарма Бата хоёр нюур нюураа харалсаад, хойноһоонь алхалба. Тэдэнэр Доржиин хэлээшые зосоогоо зүбшөөхэгүй байгаа һэн. «Хөөлэнтии, халбага зоодойнууд шүлэ һайнтайшье һаа, хашарһа, яһа ехэтэй ха юм».

Тээ ябан ябатараа хоёр хүбүүд нэгэ юумэ шэбэнэлдэһэнэй һүүлээр Батань Доржиие хүсөөд:

— Доржи, а Доржи. Алгана хайшан гээд баряабши, хэлыш даа, зай гү? Бидэ үглөөдэр хорхойешни малтажа үгэхэбди. Ши малтахаяа бү ошоорой, — гэжэ аргадан һагад дуугарба.

— Хорхойгоо өөрөөшье малтажа хүшэхүрэхэ хүн бэшэ гүб. Юундэ баһа таанадые зобоохобиб, — гэжэ Доржи харюусаба.

— Үшөө алганын хахуули үгэхэб...

— Алганын хахуулитайлби.

— Теэд оройдоо ганса хахуулитай ха юмши. Гэнтэ тэрэнэйнгээ таһаршоо һаань яахабши?

— Һэ, таһаршоо һаань яахабши! Таһархагүйгөөр уяха хэрэгтэй. Муугаар уяа һаа, иимэ томо алгана баригдахагүйл, — гээд, Доржи Батын нюурта үлхөөтэй загаһаяа дүтэлүүлнэ.

Бата дураа гутаһан янзатай гээгдээд, Гарматаяа зэргэлэн ябана. Тэдэнэй томо улаан хасарнууд хүлхылдэжэ, уралнуудынь дурбиилдажа, нюурнуудтань гомдолой тэмдэг үзэгдэнэ.

— Тиимэ хадашни энээнһээ хойшо шамтай сугтаа загаһа хахуулидахаяа болёобди, — гэжэ Гарма Доржиин хойноһоо сухалтайгаар дуугарба.

— Шамтай дуугаралсахаашье болёобди, — гэжэ Бата нэмэбэ.

— Бүүшье хэлыш даа. Хамаагүй. Бидэ үглөөдэр шамайе дахаад ябахабди, — гэжэ Гарма дахин эрид шиидэнгээр хэлэбэ. Доржиин харюу хүлеэжэ ядаад:

— Тиихэдэмнай яахабши? — гэжэ Бата тэшэ ядан асууба.

— Дуугаралсахаяа болёо һэмнайбди, — гэжэ Доржи харюусаба.

Тингээд тэдэнэр гэртээ хүрэтэрөө дуугаралсангүй ябаба...

Үглөөдэрынь үдэ багта Доржи Гарма Бата гурбан Сагаан нууртаа дахин ерэбэ. Доржиин нуурайнгаа хойгуур ошоходонь, Гарма Бата хоёр хойноһоонь һалангүй дахаба. Доржи ойлгоошогүй болоод, дуугарангүй ябана. Хүбүүдшье абяагүй. Хүл доронь гансал бур шабарай шаб-шаб гэхэнь дуулдана. Нуурай зүүн хойто ехэ тохойе тойроод, нуур худар ороһон үргэн хоншоорто хүрэжэ ерэбэд. Доржи самсаалтай ногоон ожорһон соо хадагалһан богонихон ооһортой, богонихон ургатай хахууляа абажа, улаан хорхой хээд, нуурта хаяба. Доржиин хахуулиие хаража, «яагаа богони ооһортой, богони ургатай юм?» гэжэ Гарма гайхана. Гарма Батадаа орходоо һүбэлгэн байжа, энэ ушарые түрүүн ойлгоодхибо. Хоёр хүбүүд Доржиие адаглан хараһанай һүүлээр хахуулинуудаа мүн лэ дүтэшэг хаяадхиба. Тэдэниие һая хараһан юумэндэл, Доржи гэнтэ тэдээн тээшэ эрьежэ:

— Аа... таанад ерээбтаа. Үгы сугтаа хахуулидахаяа болихо гэлсээ бэшэ һэн гүбди? — гэжэ хүбүүдэйнгээ хорынь малтана. Гарма Бата хоёр абяа гарангүй, хамараа татажа, минил шииганалдан байна. Уданшьегүй, хараануудынь хүдэлжэ, тэрэ хоёр һэр-мэр гэлдээдхибэ. Томо гэгшын алгана гаргахамнай гэжэ һанаадхёо ёһотой. Теэд нэгэ-нэгэ халбага зоодой гаргахадаа уруу духа боложо, Доржи тээшээ һэмээхэн харанад, тиигээд хахууляа дахин хаябад.

Тиинһээр байтарнь Доржи нэгэ бишыхан халбага зоодой гаргаад, гэдэргээ хаража, хорхойгоо заһана хэбэртэй. «Хорхойгоо яагаа удаан хэнэ гээшэб?» гэжэ һанаад, Бата эрьежэ хараба. Доржи ожорһо руу хахууляа хаянхай, буруу хараад, хүдэлэнгүй байжа байтараа Батын хараһаар байтарнь хахууляа үргэбэ. Хахуулидань ногоон эреэн томо алгана орошоод, наранай гэрэлдэ нойтон хашарһаараа ялалзан байба. Бата гайхахын ехээр гайхажа, нюдөө ехэ болгоод, Гармаяа татаадхиба. Доржи алганаяа томоотой янзаар хахуулиһаа мулталжа, асатай бургааһанда үлхэбэ. Удангүй, баһа нэгые, тиигээд баһа нэгые гаргаба. Гарма Бата хоёрой урагшаа даб гэжэ харахадань, ожорһоной дунда хайша хайшаа алдын шэнээн түхэреэхэн хара нүхэн — сүнхэрэг байба. Тэрээн соо Доржиин хахууляа хаяхатайнь сасуу хараань гансата шунгажа, үшөө нэгэ томо алгана һэнжэлзэн гарана. Ехэл гайхалтай сүнхэрэг байба. Гарма Бата хо[ёр] сүнхэрэгүүдые яһала харадаг аа[д] тэрээн соо хахуулидажа болохо ю[м] гэжэ мэдэхэгүй байгаа бшуу. Мүн[өө] ойлгоходонь, иимэ сүнхэрэгүүд до[...] гууркаа нууртаяа ниилэһэн бай[даг] байба.

— Зай, загаһашад, ойлгобо гү?—гэжэ Доржи энеэбэ.

— Ойлгобо, ойлгобо, — гэжэ Га[р]ма Бата хоёр зэргэ дуугарба.

— Зай, тиигээ һаа, хахуули[...] абаад, наашаа ерэгты, — гэжэ [...] лээд, Доржи тэдэниие дахуул[ан] ябаадхиба. Доржи хэды алх[...] ябаад, Гарма Бата хоёрто баһа ти[и]мэхэн хоёр сүнхэрэг заажа үгэбэ:

— Эндэ хахуулидагты.

— Бидэшни шам тухайгаа мууш[а]гаар һанаадхёолди. Хүлисөөрэйш,—гэжэ Гарма үг маг дуугарба.

— Өөһэдөөл муу зон хадаа хүн т[ух]ай муугаар һанаа бэзэт даа, — гэж[э] Доржи энеэбхилэн харюусаба.

... Гурбан хүбүүд гурбан ондо[о] сүнхэрэг эзэлжэ, наранай орохо б[о]лотор цилээд олон алгана гарга[ба]. Тэдэнэй урганууд дээшэ доошоо за[...] дагүй хүдэлнэ.

Үдэшэлэн тээшэ зүүн тээһээ ша[...] гаар һалхилжа, талын ехэ нуур та[...] ондоо болошобо. Бурзан сагаан ма[...] гайтай хара ногоон долгинууд ая[р] холоһоо мухарин ерээд, эрье нанша[...] собхорно, гэдэргээ сухаряад, дахи[н] уууртайгаар мушхаран ерэнэ, эрьеы[н] орбогор хара далангуудые баата[р] нюдаргаар шамажал, шамажал бай[...]на. Теэд бишыхан сүнхэрэгүүд со[о] гайхалтай номгохон. Тиигээд эдэ нү[...] хэнүүд соо загаһанай татахань бү[...]ришье гайхалтай — хүбүүд эндэ ха[...] дагалһан загаһаяа суглуулһан юумэ[н]дэл, томо томо алгануудые дээр дэ[э]рэһээнь гаргажал, гаргажал байгаа һэн.

Редакторай орлогшо
О. ГОМБОЕВА

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26. Телефоны редакции: редактора — 46-32, заместителя редактора — 32-74, отв. секретаря —27-37, партийной жизни, сельского хозяйства— 47-59, пропаганды и переводов — 35-14, культуры и быта, промышленности—34-05, местной информации и писем — 24-74, корректорская—32-67, бухгалтерия 37-32. Для междугородных переговоров — 16.

Н—00508. Типография министерства культуры Бурят-Монгольской АССР. Зак. № 3772.